

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Magisterské prezenční studium

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kamila Šturmová

Návrh prohlídkové trasy v Praze – Hradčanská šlechtická sídla

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Lukáš Novotný, PhD., M.A.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Master Full-Time Studies

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Kamila Šturmová

Title

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr. Lukáš Novotný, PhD., M.A.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 29. 3. 2013

Kamila Šturmová

Anotace

Diplomová práce se zabývá nejprve vysvětlením základních pojmů, jako jsou průvodcovské služby, průvodce, destinace, kulturní památka nebo prohlídková trasa. Dále budou popisována vybraná šlechtická sídla v Praze – Hradčanech, a to paláce Arcibiskupský, Martinický, Salmovský, Schwarzenberský, Šternberský a Toskánský, a jejich pozice ve stávajících průvodcovských trasách. Mým cílem je tvorba produktu cestovního ruchu, tedy návrh vlastní prohlídkové trasy v této destinaci.

Klíčové pojmy

Průvodcovské služby, průvodce, kulturní památka, destinace, prohlídková trasa, turistický potenciál, Hradčanské náměstí, palácové stavby.

Annotation

This diploma thesis is concerned with the explanation of basic concepts, such as guide services, tourist guide, destination, cultural monument or a guided tour. There will also be described selected noble residences in Prague - Hradcany, those are Archbishop's palace, Martinic palace, Salmovský palace, Schwarzenberg palace, Sternberg palace and Tuscany palace, and their position in existing guided tours. My goal is the creation of the tourism product, a create my own guided tour at this destination.

Key words

Guide service, tourist guide, monuments, destination, guided tours, touristic potencial, Hradcany square, palace.

OBSAH

ÚVOD	9
Cíl práce	9
Stav poznání	9
Struktura práce	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
1.1 Průvodcovské služby	11
1.1.1 Průvodce.....	12
1.1.2 Specifika práce průvodce.....	15
1.2 Pražská památková rezervace.....	17
1.2.1 Kulturní památka.....	18
1.2.2 Památková péče.....	19
1.3 Destinace.....	19
1.4 Palác.....	20
1.5 Marketingový mix při tvorbě produktu cestovního ruchu.....	21
2 HRADČANSKÁ ŠLECHTICKÁ SÍDLA	25
2.1 Hradčany – geografické a historické vymezení.....	25
2.2 Arcibiskupský palác	31
2.2.1 Historie paláce.....	31
2.2.2 Současné využití paláce	35
2.3 Martinický palác	36
2.3.1 Historie paláce.....	36
2.3.2 Současné využití paláce	39
2.4 Salmovský palác	40
2.4.1 Historie paláce.....	40
2.4.2 Současné využití paláce	41
2.5 Schwarzenberský palác.....	42
2.5.1 Historie paláce.....	42

2.5.2	Současné využití paláce	45
2.6	Šternberský palác	45
2.6.1	Historie paláce	45
2.6.2	Současné využití paláce	49
2.7	Toskánský palác	49
2.7.1	Historie paláce	49
2.7.2	Současné využití paláce	51
2.8	Vstupné do paláců v rámci Národní galerie	52
	PRAKTICKÁ ČÁST	53
3	POZICE PALÁCŮ VE STÁVAJÍCÍCH TRASÁCH	53
4	NÁVRH VLASTNÍ TRASY	56
4.1	Tvorba produktu cestovního ruchu	56
4.1.1	Definice produktu cestovního ruchu	56
4.1.2	Specifikace destinace	57
4.1.3	Typologie návštěvníka destinace	57
4.1.4	Cílové skupiny a identifikace jejich potřeb a přání	57
4.2	Nástroje marketingového mixu	59
4.2.1	Produkt	59
4.2.2	Cena	64
4.2.3	Distribuce	66
4.2.4	Propagace	67
5	ZHODNOCENÍ POTENCIÁLU HRADČANSKÝCH PALÁCŮ PRO CESTOVNÍ RUCH	69
5.1	SWOT analýza	70
5.2	Vyhodnocení SWOT analýzy	71
	ZÁVĚR	73
	Shrnutí	73
	Otevřené otázky	74
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	76
	Seznam použitých českých zdrojů	76

Seznam použitých internetových zdrojů	78
Seznam ostatních zdrojů	80
SEZNAM PŘÍLOH	82

ÚVOD

Cíl práce

Diplomová práce se zabývá průvodcovskou činností a prohlídkou malebné pražské čtvrti poblíž Pražského Hradu, Hradčan. První část práce popisuje Hradčany a život na nich od dávné minulosti až po současnost. Připomíná také osobnosti s nimi spjaté, důležité události, které se zde staly, a v neposlední řadě významná šlechtická sídla, nacházející se přímo v srdci Hradčan, na Hradčanském náměstí. Druhá, praktická část je zaměřená hlavně na tvorbu vlastního produktu, kterým je několik návrhů na zapojení Hradčanského náměstí do průvodcovských tras nebo jeho návštěva jako samostatná několikahodinová komentovaná vycházka či zájezd. Mimo to se zabývá pozicí Hradčanského náměstí a paláců na něm stojících v současných průvodcovských trasách. Součástí praktické části je také zhodnocení potenciálu hradčanských paláců pro cestovní ruch.

Návrh vlastní prohlídkové trasy v Praze - Hradčanech jsem si vybrala, protože mi přišlo velice zajímavé dozvědět se něco bližšího o této pražské čtvrti, konkrétně pak o Hradčanském náměstí. Prostor náměstí byl pro svou blízkou polohu k Hradu vždy vyhledávaným stavebním místem pro šlechtu a vyšší církevní hodnostáře, kteří se svou přítomností v těsné blízkosti panovníkovi snažili dát najevo své vysoké společenské postavení. To bylo v minulosti hlavním důvodem pro vznik nádherných staveb, které mnohdy prošly i několika stavebními obdobími, aby nám i v současnosti svou krásou a majestátem připomínaly význam a umělecko-kulturní hodnotu tohoto místa.

Stav poznání

Při vypracovávání této diplomové práce jsem čerpala z v první řadě z dostupných literárních zdrojů. V teoretické části jsem vycházela především z publikací zaměřených na problematiku cestovního ruchu a týkajících se objektů mého zájmu, tedy Hradčanským náměstím a paláci, které se zde nacházejí. Těmi jsem se zabývala především z historického hlediska, tedy jejich využitím, dřívějšími významnými

majiteli a událostmi s nimi spjatými. Vzhledem k zajímavosti daného tématu a stáří jednotlivých budov bylo k tomuto tématu sepsáno relativně velké množství kvalitních knih od uznávaných autorů, z kterých bylo možné čerpat. Některé se zabývají konkrétními paláci, jiné Hradčany včetně Pražského hradu. Čerpala jsem také z knih o Praze, kterých již bylo publikováno nespočetné množství.

Oproti tomu knižních titulů zabývajících se cestovním ruchem, konkrétně průvodcovskou činností tolik není. Vycházela jsem proto především z publikací od doc. Ing. Jána Orišky, Ph.D., který je na danou problematiku uznávaným specialistou a tímto tématem se dlouhodobě zabývá. Mimo to jsem věnovala pozornost také marketingu cestovního ruchu. V této oblasti jsem čerpala především z publikací od doc. Ing. Dagmar Jakubíkové, Ph.D. a RNDr. Zelenky, CSc.

V teoretické části jsou využity také zdroje internetové, zejména pak webové stránky týkající se konkrétních objektů na Hradčanském náměstí nebo jeho samotného. Mimo to jsou v práci využity také informace obsažené v zákoníku práce nebo živnostenském zákoně, které danou problematiku ošetřují.

Struktura práce

Informace obsažené v diplomové práci jsou primárně od českých autorů, ať už v případě literatury týkající se cestovního ruchu a průvodcovských služeb nebo samotných paláců na Hradčanském náměstí. Mimo to jsou v práci užity citace z některých zákonů, přímo se týkajících daného tématu.

První část práce se zabývá průvodcovskou činností, specifikami práce průvodce včetně zákonného ošetření spolupráce mezi ním a cestovní kanceláří. Mimo to je zde řešena problematika týkající se památkové péče a samotných kulturních památek, kterými hradčanské paláce bezesporu jsou.

Další kapitola se zabývá zjištěním pozic hradčanských paláců ve stávajících průvodcovských trasách, několik návrhů vlastních komentovaných vycházek s průvodcem včetně dvoudenního zájezdu. Téma zájezdu je zpracováno poněkud konkrétněji, je zde provedena kalkulace a zpracován harmonogram.

V závěrečné části je zhodnocen potenciál hradčanských paláců pro cestovní ruch a vypracovány návrhy na zlepšení nynější situace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 Průvodcovské služby

Průvodcovské služby bývají nejčastěji poskytovány v organizovaném cestovním ruchu, průvodce si však může najmout i jedinec. Průvodcovské služby jsou součástí komplexního produktu cestovního ruchu. Tento produkt by měl ve všech směrech uspokojovat potřeby návštěvníků. Na jeho tvorbě se podílí destinace cestovního ruchu, která nabízí primární nabídku, a instituce cestovního ruchu, které vytvářejí sekundární nabídku. Součástí produktu cestovního ruchu by měly být především služby dopravy, ubytování a stravování. Na ně mohou navazovat doplňkové služby, mezi které řadíme i služby průvodců cestovního ruchu. Průvodci cestovního ruchu se řadí mezi tzv. pracovníky prvního kontaktu. Na základě kvality služeb průvodců si zákazník vytváří obraz o kvalitě produktu. *„Všeobecně je předmětem služeb průvodců opakované doprovázení skupin návštěvníků cestovního ruchu nebo jednotlivých návštěvníků, péče o dodržování dohodnutého programu a standardu služeb a poskytování informací za úplatu.“¹*

Při vykonávání práce průvodce může dojít k různým mimořádným situacím jako např. smrt, úraz nebo nemoc, zatčení nebo zadržení klienta, popř. krádež cestovních dokladů. V těchto nepředvídaných situacích se musí průvodce umět zachovat s nadhledem a pokud možno v klidu se snažit problém vyřešit.²

¹ ORIEŠKA, J. *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. 6. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2007. s. 6. ISBN 978-80-85970-57-9.

² Tamtéž.

1.1.1 Průvodce

Existuje více kategorií průvodců cestovního ruchu. Převážná část z nich spolupracuje s cestovními kancelářemi, cestovními agenturami apod. Ti bývají často nazýváni průvodci cestovních kanceláří nebo průvodci poznávacích a pobytových zájezdů. Dále rozlišujeme tzv. průvodce místní, kteří vykonávají svou praxi převážně v městských střediscích cestovního ruchu, průvodce po kulturně-historických památkách, horské průvodce a průvodce po zpřístupněných jeskyních.³

Nedílnou součástí práce průvodce je jeho odborná způsobilost a potřebné fyzické schopnosti. Mimo to musí být také duševně zdatný. Jedná se zejména o vlastnosti morální, rozumové a tělesné. Mezi nejdůležitější morální vlastnosti patří svědomitost, zodpovědnost a kladný vztah k lidem. Rozumové vlastnosti jsou hlavně odborné znalosti a jazyková vybavenost, pozitivní přístup k sebevzdělávání a dostačující kulturní přehled. Tělesnými vlastnostmi se rozumí dobrý zdravotní stav.⁴

„Základní vlastnosti a schopnosti průvodce se projevují smyslem pro organizaci a pořádek, pohotovými reakcemi, rychlou orientací v terénu, výbornou pamětí, logickým, rychlým a komplexním myšlením, důvtipem, vnímáním místních souvislostí, rozlišování podstatného a naléhavého, správnými a včasnými rozhodnutími, zájmem o místopis a práci s mapou, zálibu cestovat, schopností umět zajímavě hovořit, jazykovým a řečnickým nadáním, chutí pracovat s lidmi a schopností objektivně posuzovat efektivnost a kvalitu vlastního chování a vystupování. Průvodcem nemůže být nesnášenlivý a popudlivý člověk s cholerickou až agresivní povahou.“⁵

V České republice jsou podmínky pro práci průvodce stanoveny Zákonem o živnostenském podnikání. Ten byl v minulosti několikrát novelizován, např. 1. května 2004, kdy byla průvodcovská činnost stanovena jako živnost ohlašovací vázaná, naposledy pak 1. července 2008, kdy vešel v platnost zákon č. 130/2008 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který definuje průvodcovskou činnost jako činnost ohlašovací volnou. Mimo to upravuje činnost průvodců cestovního ruchu

³ ORIEŠKA, J. *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. 6. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2007. ISBN 978-80-85970-57-9.

⁴ RUX, J. *Metodika průvodcovské činnosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2006. Skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v ČR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/1694c446-1cad-4d62-901b-8ec7b4577cba/GetFile19.pdf>

⁵ ORIEŠKA, J. *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. 6. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2007. s. 15. ISBN 978-80-85970-57-9.

také Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, Zákon č. 65/1965 Sb., Zákoník práce – bezpečnost a ochrana zdraví při práci a Nařízení vlády č. 278/2008 Sb. – obsahová náplň živností volných. V rámci Evropské unie platí také Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES (ze dne 12. prosince 2006) o službách na vnitřním trhu, 2005/36/ES (ze dne 6. července 2005) o uznávání odborných kvalifikací a Evropská norma CEN 13809.⁶

Podle již zmíněné Evropské normy CEN 13809, jejíž česká verze byla v roce 2004 vydána Českým normalizačním institutem pod označením ČSN EN 13809 Služby cestovního ruchu, se průvodci v cestovním ruchu dělí do těchto kategorií:

- vedoucí zájezdu,
- doprovod zájezdu,
- místní zástupce,
- průvodce cestovního ruchu,
- animátor, koordinátor,
- hosteska,
- horský průvodce,
- sportovní instruktor,
- vedoucí okružní plavby.

Českému označení průvodce je nejbližší kategorie Vedoucí zájezdu, Místní zástupce by pak mohl být označován jako delegát.⁷

Průvodci, kteří jsou zaměstnání přímo u cestovní kanceláře, jsou odměňováni dle aktuálně platných mzdových předpisů. Mzda musí být vyšší, než je zákonem stanovená minimální mzda. Honoráře pro průvodce pracující na živnostenský list jsou vypláceny podle předem určených podmínek, které jsou stanoveny v dohodě sepsané mezi cestovní kanceláří a průvodcem. Odměna bývá obvykle stanovena jednorázově fixní sumou za poskytnutý komplex služeb. V některých případech mají cestovní kanceláře vlastní interně zpracované honorářové sazebníky, podle kterých je průvodce za odvedenou práci odměňován hodinovou nebo denní sazbou. Denní sazba bývá

⁶ *Současná právní úprava*. [online]. 2009, Sdružení průvodců ČR, o.s., [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.konecceskychpruvodcuvcz.cz/pravni-uprava>

⁷ RUX, J. *Metodika průvodcovské činnosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. Skriptum byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v ČR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/1694c446-1cad-4d62-901b-8ec7b4577cba/GetFile19.pdf>

vyplácena za 10 odpracovaných hodin za den, hodinová sazba odpovídá skutečnému počtu odpracovaných hodin. Výše honoráře se může lišit také na základě toho, jedná-li se o cestovní ruch domácí, výjezdový nebo příjezdový, nebo podle činností, která průvodce vykonává při zájezdu (technický průvodce, odborný průvodce, místní průvodce apod.). Mzdy jim vyplacené podléhají zdanění. Kromě odměn může cestovní kancelář průvodcům vyplácet také náhrady cestovních výdajů. Jedná se zejména o náhradu cestovního, stravného, nocležného a dalších nezbytných výdajů.⁸

Požadavky na vzdělání průvodce jsou vymezeny normou ČSN EN 15565 „Služby cestovního ruchu – požadavky na zajištění profesního vzdělávání turistických průvodců a kvalifikační programy“. Z této normy vycházelo Ministerstvo pro místní rozvoj, které ve spolupráci s Ministerstvem školství a Asociací průvodců České republiky stanovilo kvalifikační požadavky na průvodce cestovního ruchu. Vyhláška doporučuje vzdělávací program v rozsahu 600 hodin, průvodcovství je také možné studovat na vyšších odborných školách.⁹

V rámci České republiky působí několik organizací, které sdružují profesionální průvodce cestovního ruchu. Mezi ty nejvýznamnější patří:

Sdružení průvodců ČR, o.s.

Působí v České republice od roku 1990. Jedná se o nezávislou, dobrovolnou a národnostně otevřenou nepolitickou organizaci, jejímž cílem je hájit profesní zájmy jejích členů. Ve sdružení jsou zastoupeni převážně ti průvodci, pro které jsou průvodcovské služby hlavním zdrojem příjmů. Cílem působení Sdružení průvodců ČR je změna zákonů, které upravují činnost průvodců v České republice tak, aby odpovídaly právním úpravám ostatních zemí Evropské unie a dalších států s rozvinutým cestovním ruchem. Snaží se dosáhnout toho, aby průvodcovskou činnost mohli vykonávat pouze dostatečně odborně kvalifikovaní a jazykově vybavení pracovníci v oblasti cestovního ruchu.¹⁰

⁸ ORIEŠKA, J. *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. 6. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2007. ISBN 978-80-85970-57-9.

⁹ CZECH TOURISM. *7. Průvodcovská činnost, komentovaná procházka místními atraktivitami*. [online]. © 2005-2013, [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/7-pruvodcovska-cinnost-komentovana-prochazka-mistnimi-atraktivitami/>

¹⁰ *Sdružení průvodců ČR, o.s.* [online]. 2009, Sdružení průvodců ČR, o.s., [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.konecceskychpruvodcuvcr.cz/sdruzeni-pruvodcu>

Asociace průvodců České republiky

Organizace, která vznikla v závěru roku 2001 jako občanské sdružení průvodců v oblasti cestovního ruchu. Jejími členy jsou především kvalifikovaní průvodci, místní odborní průvodci, ale i průvodci v památkových objektech naší země. Ti doprovázejí zájezdy cizích i domácích turistů u nás nebo v zahraničí. *„Předmětem činnosti asociace je zejména hájit profesní zájmy členů, společensky sdružovat průvodce, podílet se na kvalifikačních zkouškách a dalším vzdělávání průvodců, všestranně propagovat a prezentovat služby svých členů. Asociace průvodců ČR je členem Svazu obchodu a cestovního ruchu České republiky, Světové federace asociací turistických průvodců WFTGA a Evropské federace asociací turistických průvodců FEG.“¹¹*

1.1.2 Specifika práce průvodce

„Dne 1. července 2008 vešel v platnost zákon č. 130/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Činnost průvodce se tak opět stala živností ohlašovací volnou. To znamená, že k jejímu výkonu není zapotřebí mít stanovenou kvalifikaci, pouze splnit obecné podmínky nutné pro získání živnostenského listu. Tímto nařízením bylo zrušeno Nařízení vlády č. 469/2000 Sb., které rozdělovalo průvodcovskou činnost na:

- a) horskou*
- b) tělovýchovnou a sportovní*
- c) v oblasti cestovního ruchu“¹²*

Podle aktuálně platného zákona č. 130/2008 Sb. je průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu definovaná takto:

„Doprovázení skupiny osob nebo jednotlivců, při němž je v jazyku podle jejich výběru poskytován výklad o kulturním a přírodním dědictví země. Výklad obsahuje zejména informace o kultuře (historické, umělecké, archeologické, folkloristické, etnologické, gastronomické a podobně), životním prostředí (geologické, přírodní, klimatické a podobně), jednotlivých lokalitách (historických, průmyslových, městských centrech a

¹¹ *Asociace průvodců*. [online]. © 2013, [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.asociacepruvodcu.cz/>

¹² *Současná právní úprava*. [online]. © 2009, Sdružení průvodců ČR, o.s., [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.konecceskychpruvodcuvcr.cz/pravni-uprava>

*podobně), místech (muzea, kostely a podobně) a oblastech (turistických regionech, krajích a podobně). Zajištění dalších nezbytných činností spojených s doprovodem skupiny osob nebo jednotlivců, vedením a kontrolou itineráře, zajištěním programu, obstaráním základních informací během cesty, včetně praktických informací vztahujících se k místu pobytu, a poskytováním základní pomoci doprovázeným osobám. V rámci tohoto činnosti lze prodávat věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, tištěné průvodce a upomínkové předměty.*¹³

Průvodce může být cestovní kanceláří zaměstnán buďto jako externí nebo jako interní pracovník. Interní pracovník je zaměstnancem cestovní kanceláře, se kterou má uzavřenou pracovní smlouvu, na jejímž základě vykonává činnost průvodce. Smlouva obsahuje také dohodu o výši peněžní odměny průvodci. Mimo to průvodce s cestovní kanceláří obvykle uzavírá dohodu o hmotné zodpovědnosti. Práci pro cestovní kancelář smí vykonávat pouze dostatečně odborně vzdělaná osoba. Jako externí pracovník může být průvodce pro cestovní ruch samostatným podnikatelem, který pracuje na živnostenský list. S cestovní kanceláří obvykle uzavírá smlouvu, ve které je stanovena výše odměn průvodce a také jeho hmotná zodpovědnost. Smlouva se vystavuje na konkrétní zájezdy. V tomto případě je možné, aby průvodce uzavřel smlouvu s několika kancelářemi zároveň. Odměna je vyplácena na základě smluvních podmínek, obvykle po předložení faktury. Vztah mezi ním a cestovní kanceláří je specifikován Obchodním zákoníkem.¹⁴

Pokud průvodce nemá živnostenský list, může s cestovní kanceláří spolupracovat na základě Dohody o provedení práce nebo Dohody o pracovní činnosti. Podle Zákoníku práce 262/2006 Sb. (část třetí, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr) se v prvním případě jedná o dohodnutou odměnu a dobu vykonání práce, ta však nesmí přesáhnout 300 hodin v jednom kalendářním roce. Dohoda může být uzavřená s libovolným počtem zaměstnavatelů a horní hranice stanovené hodinové odměny není

¹³ Zákon č. 130/2008 ze dne 1. července 2008, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká Republika*. 2008, částka 94, s. 4341-4342. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: www.mvcr.cz/soubor/sb094-08-pdf.aspx

¹⁴ RUX, J. *Metodika průvodcovské činnosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2006. Skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v ČR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/1694c446-1cad-4d62-901b-8ec7b4577cba/GetFile19.pdf>

nijak omezena. Zaměstnanec není plátcem zdravotního a sociálního pojištění. Smlouva může být uzavřena písemně nebo ústně.¹⁵

V případě spolupráce na základě Dohody o pracovní činnosti musí být smlouva vždy písemná a uzavírá se na dobu určitou nebo neurčitou. Vždy musí být uveden druh sjednané práce a odměna za ni obdržená a sjednaný rozsah pracovní doby. Dohodu můžeme uzavřít na práci, jejíž rozsah je maximálně polovina týdenní pracovní doby. Pokud je dohoda sepsána tak, že měsíční odměna nepřesáhne 2.500 Kč, nemusí zaměstnanec odvádět pojištění.¹⁶

1.2 Pražská památková rezervace

V současnosti je seznam nemovitých kulturních památek na území hlavního města Prahy tvořen 2098 objekty. Z toho 1348 se nachází na území Pražské památkové rezervace a dalších 750 mimo ni. Z tohoto počtu jich bylo 37 vyhlášeno národní kulturní památkou, 26 se jich nachází na území Pražské památkové rezervace. Ta leží na území městských částí Praha 1 (celé území), část Prahy 2 a na menších územích Prahy 3, 4, 5 a 6. Jedná se o katastrální území Starého Města, Josefova, Malé Strany, Hradčan spolu s Pražským hradem a Nové Město s Vyšehradem. Částečně jsou zahrnuty i Vinohrady, Holešovice, Podolí a Smíchov. Rozloha Pražské památkové rezervace je 8,66 km², rozloha ochranného pásma Pražské památkové rezervace je 89,63 km². Její součástí je také historické jádro města Praha, které je od 4. prosince 1992 zapsána do celosvětového seznamu UNESCO pod číslem C 616.¹⁷

¹⁵ *Dohoda o provedení práce*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dohoda-provedeni-prace.php>

¹⁶ *Dohoda o pracovní činnosti*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dohoda-pracovni-cinnosti.php>

¹⁷ *Základní údaje o Pražské památkové rezervaci*. [online]. 28. 7. 2006, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/pamatkovy_fond/zakladni_udaje_o_prazske_pamatkove_rezervaci/index.html

1.2.1 Kulturní památka

„Objekt (předmět), který jako doklad vývoje společnosti, jako projev tvůrčích schopností člověka nebo jako nositel vztahů k důležitým událostem a osobnostem dějin a kultury má takové hodnoty a význam, že jeho uplatnění a uchování příštím generacím se stalo celospolečenským zájmem a potřebou. Za památku se považuje i soubor statků a věcí, i když některé z nich nejsou památkami. Kulturní památkou jsou i některé jevy, jež nemají vlastní hmotnou podstatu, např. historické pomístní názvy.“¹⁸

Kulturní památky vyhlašuje Ministerstvo kultury České republiky na základě tzv. Památkového zákona. Jedná se o Památkový zákon 20/1987 Sb., Zákon České národní rady ze dne 30. března 1987, o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.). *„Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje Ministerstvo kultury České republiky nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,*

a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,

b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.

Soubory věcí podle odstavce 1se prohlašují za kulturní památky, i když některé věci v nich nejsou kulturními památkami.“¹⁹

Národní kulturní památky jsou nejvýznamnější a nejhodnotnější částí národního kulturního dědictví. Kulturní památku může Ministerstvo kultury vyhlásit buď z vlastního podnětu, nebo na návrh. Ten může být podán jakýmkoliv subjektem. V případě, že se nejedná o národní kulturní památku, může Ministerstvo kultury z mimořádně závažných důvodů na žádost vlastníka kulturní památky nebo organizace, případně také z vlastního podnětu prohlášení věci za kulturní památku zrušit.²⁰

¹⁸ KADLEC, M., M. SVOBODA. *Památková péče, cestovní ruch a veřejná správa*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. Skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v CR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: http://www.mmr.cz/getmedia/71687f46-21f8-4e70-8b5c-afb6ab19ad38/GetFile7_1.pdf

¹⁹ Památkový zákon 20/1987 Sb., Zákon České národní rady ze dne 30. března 1987, o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.). [online]. © 2003-2013, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodni-dokumenty/zakon-o-statni-pamatkove-peci/>

²⁰ *Nemovité kulturní památky*. [online]. 2004, [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/pamatkovy_fond/seznam_nemovitych_kulturnich_pamatek/index.html

1.2.2 Památková péče

Na oblast památkové péče se vztahují především tyto zákony: Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, v platném znění a Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platném znění.

Mimo to památková péče podléhá Nařízení Rady ES č. 3911/92/EHS o vývozu kulturních statků a dalším přímo závazným předpisům vycházejícím z Evropského práva. Jedná se především o úmluvy, např. Evropská úmluva o krajině (č. 13/2005 Sbírky mezinárodních smluv), Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (č. 99/2000 Sbírky mezinárodních smluv), Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (č. 73/2000 Sbírky mezinárodních smluv).

Důležitý je také druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954 Haag (č. 71/2007 Sbírky mezinárodních smluv).²¹

1.3 Destinace

Destinaci cestovního ruchu lze pokládat:

- *za jeden komplexní produkt, který je složen z mnoha produktů;*
- *za kolektivního výrobce;*
- *za sociálně kulturní jednotku obsahující dvě složky;*
 - *fyzickou (geografická lokalita, fyzické charakteristiky);*
 - *nehmotnou (historie, lidé);*
- *za podnik, který musí být řízen.*²²

Destinace v cestovním ruchu můžou být označovány jako sobě si navzájem konkurující jednotky, které mají za cíl prodej produktu cestovního ruchu. Jeho tvorbou se obvykle zabývá destinační management. Jedná se o geografický prostor, který nabízí

²¹ *Právní předpisy z oblasti památkové péče.* [online]. © 2007, [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/legislativa/pravni-predpisy-z-oblasti-pamatkove-pece-18039/>

²² JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci.* 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. s. 37. ISBN 978-80-247-4209-0.

různé atraktivitu cestovního ruchu. Ty představují jeho podstatu a jsou hlavním motivačním stimulem pro návštěvu. V návaznosti na atraktivitu destinace jsou poskytovány jednotlivé služby (ubytování, stravování atd.), které se snaží uspokojit návštěvníkovo očekávání. Jedná se o spolupráci subjektů veřejné a privátní sféry. Destinace mohou fungovat na úrovni lokální (např. Pražská informační služba), regionální (např. Jihočeská centrála cestovního ruchu), národní (např. Czech Tourism) nebo mezinárodní (European Travel Comision).²³

„Pojem destinace cestovního ruchu zahrnuje mnoho prvků – prvotní přitažlivost, tvorbu systémového prostředí, snahu o ovlivnění vnějších podmínek, dále podporu nabídky a vytváření specifické atmosféry.“²⁴

1.4 Palác

Poprvé bylo slovo palác použito v latinsky psané Kosmově kronice, která tímto slovem označuje obydlí přemyslovských knížat a biskupovo na Pražském hradě. Románské a gotické rezidence byly většinou nazývány dvory nebo dvorci. Za palác označoval také Karel IV. své sídlo na Pražském hradě a s nástupem renesance se palác stal symbolem pro bydliště významných a majetných členů společnosti. Šlo především o šlechtická sídla budovaná ve městech, která byla svým charakterem velmi podobná venkovským zámkům. Od běžné městské zástavby se lišily především svou velikostí, interiérovým uspořádáním a bohatou uměleckou výzdobou. Nejvýznamnějším obdobím výstavby paláců pak byla renesance a baroko, kdy vznikaly překrásné, umělecky hodnotné a často i dodnes zachované objekty, sloužící k reprezentačním a kulturním účelům. Praha, obzvláště pak Hradčany a Malá Strana mají na svém území velmi bohatou sbírku historických paláců, které velmi výrazně zasáhli do panorámatu města. Nejstarší paláce vznikaly v blízkosti Hradu proto, že vždy bylo dobré se usídlit nedaleko sídla panovníka a být mu nablízku a následně nápomocen. To s sebou

²³ PALATKOVÁ, M. *Místní, národní a mezinárodní marketing destinace*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2007. Skripta byla vytvořena pro projekt „Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0008 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: http://www.mmr.cz/getmedia/972b6eef-d405-4fac-906c-7de59435c861/GetFile8_3.pdf

²⁴ PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1014-5.

samozřejmě neslo mnohé výhody, jako například výnosné úřady nebo významnější postavení. Obzvláště to pak platilo v dobách, kdy Čechy ovládali Habsburkové. Zejména proto vznikly na Hradčanském náměstí opravdové umělecké skvosty, vytvořené těmi nejlepšími architekty své doby, přičemž převážná část jich pocházela z Itálie. Ti se k nám dostali především s renesancí, v jejímž období byli dominantními stavebníky vlašští mistři, v období baroka se pak u nás značně uplatňovali také mistři původem z Rakouska, Německa a Francie. Svůj význam měli také čeští umělci, v první řadě pak sochaři a malíři, zúčastnění na umělecké výzdobě těchto skvostných staveb. Jedná se také o důležitý architektonický typ, pocházející již z antických dob, který z důvodů svých reprezentačních účelů je stavěn mimo běžnou zástavbu, ze které se vymyká svým „posláním, měřítkem, vnitřní dispozicí, uměleckou výpravou vnějšku, sochařskou, malířskou a řemeslnou výzdobou i přepychovým zařízením interiérů.“

1.5 Marketingový mix při tvorbě produktu cestovního ruchu

Produkt

Za produkt může být označováno vše, co je objektem směny. Produkt tedy nemusí být jen zboží nebo služba. Svou roli hrají také další aspekty, které nejen podporují jeho distribuci (image značky, provedení, balení výrobku apod.) a služby spojené s užíváním produktu a výhod, které může spotřebiteli nabídnout (dodání produktu, jeho instalace, záruční doba, poprodejní servis apod.). v kontextu s celkovým užitím produktu bývá často užíván pojem totální produkt.²⁵ Produkt v cestovním ruchu představují zboží a služby. Ty se od výrobku liší celou řadou specifických vlastností, jako je jejich nehmotnost, osobní poskytování, proměnlivost, nemožnost uskladnění. To znamená, že personál zajišťující produkci a dodávku služeb je také součástí produktu. Produktem v cestovním ruchu bývá nejčastěji soubor jednotlivých služeb, tzv. balíček služeb.²⁶

²⁵ ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2.

²⁶ JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.

Cena

Na cenu produktu lze nahlížet z pohledu zákazníka. „Cena je hodnota, jíž se zákazníci vzdají výměnou za získání požadovaného produktu. Cenu lze zaplatit ve formě peněz, zboží, služeb, přízně, volebního hlasu nebo čehokoliv jiného, co má hodnotu pro druhou stranu.“²⁷ Z pohledu destinace se jedná o hodnotu produktu, která musí být vyšší než náklady a musí umožňovat dosažení zisku. Cena v cestovním ruchu plní funkce stimulační a regulační. Mimo to má cena také funkci alokační. To znamená, že pomáhá zákazníkovi se rozhodnout, do čeho investovat své prostředky a jakým způsobem je rozdělit, aby maximalizoval svůj zisk. Cena také informuje zákazníka o postavení daného produktu v rámci trhu a pomáhá mu při jeho srovnávání s konkurenčními výrobky a možnými substituenty. Ceny jsou nejčastěji tvořeny metodou nákladovou, tedy na základě vzniklých nákladů nebo metodou tvorby cen podle konkurence, kdy je cena upravována podle ceny konkurenčního výrobku. Často bývá používána také metoda tvorby cen podle poptávky, kdy podnik zvyšuje cenu v případě nárůstu poptávky po produktu, pokud je tomu tak opačně, podnik cenu snižuje. Dalo by se také říct, že trendem posledních let je také tvorba ceny podle hodnoty vnímané zákazníkem. Tato hodnota pro zákazníka představuje jeho představy o funkčnosti produktu, úrovni distribuce, kvalitě záruce a poskytovaném poprodejním servisu. Krom toho v očích zákazníka hraje roli také pověst a důvěryhodnost dodavatele a design a image značky produktu. Ideální pro podnik je kombinovat všechny uvedené metody. Cílem při stanovení výše ceny je snaha o maximalizaci zisku, zvyšování tržního podílu a spolu s tím nárůst objemu prodeje.²⁸

Distribuce

Produkty cestovního ruchu bývají zpravidla distribuovány následujícími třemi základními způsoby. Jako předem připravené balíčky služeb, neboli package, které jsou vytvářeny touroperátory jejich distribuce je zajišťována cestovními kanceláři a agenturami. Tyto balíčky bývají součástí globálních distribučních sítí (dále jen GDS) a centrálních rezervačních systémů (dále jen CRS) a koncovému spotřebiteli jsou

²⁷ SOLOMON, M. R., G. W. MARSHALL, E. W. STUART In: JAKUBÍKOVÁ, D. Marketing v cestovním ruchu. Praha: GRADA Publishing, 2010. s. 222. ISBN 978-80-247-3247-3.

²⁸ JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.

k dispozici prostřednictvím webových stránek (databáze zájezdů, nabídka last minute apod.). Specializovanými cestovními kanceláři a cestovními agenturami jsou produkty cestovního ruchu distribuovány jako jednotlivé služby s využitím GDS a CRS prostřednictvím webových stránek (např. databáze ubytování, půjčoven aut). Klient je tak v přímém kontaktu s poskytovatelem služeb a ty mu nejsou zprostředkovávány. Produkt může být distribuován také jako požadovaná kombinace základních služeb. Poskytovatelé jsou cestovní agentury a cestovní kanceláře, nejčastěji s využitím GDS a CRS. Při distribuci produktů bývají nejčastěji využívány tzv. klasické prostředky, jako jsou telefon, fax nebo osobní kontakt, webové stránky, mobilní telefony, informační stojany nebo televize. „Při distribuci produktů cestovního ruchu se projevují následující trendy:

- *Zjednodušují se distribuční cesty, což vede ke zlevnění produktů a zjednodušení přístupu produktu pro klienty.*
- *Novým přístupem jsou lokálně-kontextové služby, které propojují portfolio služeb nabízených klientovi nejen s lokalitou, v níž se nachází klient, ale také s jeho deklarovanými či z jeho chování odvozenými preferencemi z kontextu situace.*
- *Objevují se nová média distribuce – digitální televize, služby mobilních operátorů a další lokálně kontextové služby.*
- *Produkty cestovního ruchu jsou distribuovány současně několika různými distribučními kanály, což zvyšuje jejich časovou i prostorovou dostupnost, možnost porovnání a výběr způsobu distribuce klientem.*“²⁹

Propagace (marketingová komunikace)

Základním úkolem marketingové komunikace je podpora prodeje produktu. Za nástroje propagace jsou považovány především tyto prvky: reklama (tisk, rozhlas, televize, reklama na internetu apod.), podpora prodeje (dárkové a upomínkové předměty, výstavy, veletrhy, kupony, soutěže apod.), public relations (publicita, tiskové zprávy, setkání s veřejností), osobní prodej, přímý marketing (telemarketing,

²⁹ ZELENKA, J. Marketing cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2010. s. 98. ISBN 978-80-86723-95-2.

teleshopping, zásilkový prodej apod.) a události a zážitky (festivaly, muzea, exkurze, prohlídky apod.).³⁰

Propagace je marketingový nástroj, jehož úkolem je podpora prodeje a zajištění marketingové komunikace se stávajícími i potenciálními zákazníky. Co se týká cestovního ruchu, propagace má klientovi přiblížit emociální stránku, spolehlivost a bezpečnost služeb cestovního ruchu, jejich neobvyklost a originalitu. V cestovním ruchu se nejčastěji jedná o prezentaci produktů na veletrzích a workshopech, využívání prospektů, letáků a brožur, výraznou roli hrají také propagační materiály, katalogy, reklama a články publikované v časopisech, webové stránky. Využívá se také osobní prodej, sponzorské dary apod. Propagace je nesdílňnou součástí marketingové komunikace a je tedy velmi důležitá. V cestovním ruchu je na propagaci produktu kladen velký důraz. Pokud není produkt propagován vhodnými způsoby, je jeho prodej obtížnější a také si méně snadno vytváří pozici na trhu.³¹

³⁰ JAKUBÍKOVÁ, D. Marketing v cestovním ruchu. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.

³¹ ZELENKA, J. Marketing cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2.

2 HRADČANSKÁ ŠLECHTICKÁ SÍDLA

2.1 Hradčany – geografické a historické vymezení

Hradčany jsou pražskou městskou čtvrtí a také historickým městem, ležícím na levém břehu řeky Vltavy. Jejich centrem je Hradčanské náměstí a územně se rozkládají na ploše 1,5 km². Jsou součástí pražských obvodů Praha 1 a Praha 6. Samotný název Hradčany je odvozen od slova „Hradčani“, tedy obyvatelé patřící k Hradu. Hradčany byly založeny jako třetí pražské město již v první třetině 14. stol., za vlády Jana Lucemburského. Jejich vznik bývá připisován tehdejšímu purkrabímu Pražského hradu Hynkovi Berkovi z Dubé, který založil toto poddanské městečko někdy kolem roku 1320. Hlavním důvodem bylo stále větší přelidnění Hradu. Z roku 1350 pak pochází první důkaz o existenci města, a to prvá kniha Města hradčanského před Hradem pražským. Původní půdorys Hradčan nedosahoval ani k dnešnímu Loretánskému náměstí.³²

V té době Hradčany svou velikostí odpovídali zástavbě Hradčanského náměstí s tržištěm ve svém středu a jeho nejbližšímu okolí. Šířka celého města Hradčany byla zhruba 300m.³³ Právně Hradčany spadaly pod Malou Stranu, kde bylo užíváno magdeburské právo. To pro Hradčany jako poddanské město znamenalo, že jeho obyvatelé byli povinni odevzdávat poplatky a také museli vykonávat některé práce, jako bylo například hlídání odsouzených vězňů v Daliborce nebo sklízení sena v královských oborách. Při svém vzniku byly Hradčany umístěny za hradby města, spojené branami Špitálskou v Kanovnické ulici, zvanou také Šárecká, bránou Strahovskou v Loretánské ulici a nad Úvozem stála brána sv. Benedikta neboli Dlážděná.³⁴

Kolem roku 1350 byl vystavěn farní kostel sv. Benedikta, který stojí v jihozápadní části náměstí a je součástí kláštera bosých karmelitek. Kostel byl

³² *Hradčany – popis*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-09]. Dostupné z:

<http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/hradcany/hradcany-popis.html>

³³ AUGUSTA, P., ed. *Knihy o Praze 1: Hradčany, Malá Strana, Staré Město, Nové Město, Židovské Město - Josefov*. Praha: MILPO, 1998. ISBN 80-86098-09-5.

³⁴ EDERER, A. a P. AUGUSTA, ed. *Ulice a uličky Malé Strany a Hradčan*. 1.vyd. Praha: MILPO media, 2009. Kniha o Praze; sv. 47. ISBN 978-80-87040-15-7.

několikrát stavebně upravován, a to v letech 1495 a 1541, kdy byl poničen požárem. V roce 1626 jej do vlastnictví získali barnabité, kteří ho přestavěli do nynější podoby v roce 1720. Později jim byl v rámci josefinských reforem zabaven a v roce 1792 připadl bosým karmelitkám.³⁵ Ty v něm sídlily až do roku 1950, kdy byly komunistickým režimem vyhnány a po úpravách byl celý klášter využíván jako hotel pro významné hosty KSČ. V roce 1992 byl kostel řádu znovu navrácen. Samotný kostel je významný svou osmibokou věží s lucernou.³⁶

V roce 1375, v době panování Karla IV., byly Hradčany rozšířeny západním směrem připojením Pohořelce, Loretánského náměstí a Nového Světa. Mimo to k nim přibil Strahov, Petřín a Újezd. Všechna tato území byla uvnitř rozsáhlých hradeb, vybudovaných v letech 1360 – 62. Hradčanské náměstí ve své středověké podobě odpovídalo prastaré cestě, vedoucí z Pražského Hradu ke Strahovskému klášteru a na Břevnov. Odtud již jako „via magna“ pokračovala do Slaného a dále až do Magneburgu. Náměstí je směrem k Hradu ohrazeno Loretánskou ulicí a hradním nádvořím, na jehož místě dříve býval příkop. Ten byl zasypán v rámci tereziánských přestaveb roku 1754. Jižní část náměstí odpovídá místům, přes která kdysi vedla Královská cesta. Její počátek byl u kostela sv. Benedikta a vedla ke Schwarzenberskému paláci dále na Hrad.³⁷

Velký požár, který vypukl 2. června roku 1541, zničil přes 40 domů. Toho začala využívat šlechta, která skupovala poničené pozemky a stavěla na jejich místech svá sídla. Při opravách stávajících budov a výstavbě nových se již výrazně uplatňovala renesance. V období vlády prvních Habsburků byl zájem stavebníků přesunut ze starého a Nového Města směrem k Hradu. Malá strana na pravém břehu Vltavy zůstávala více měšťanská, na Hradčanech stavěla šlechta. Proto se také na Pražském Hradčanském náměstí stavěly a přestavovaly umělecky velmi hodnotné palácové komplexy pro významné šlechtice tehdejší doby. Po roce 1545 nechal na místě čtyř domů vystavět palác nejvyšší pražský purkrabí Jan Mladší z Lobkowicz, který jej ještě před jeho dokončením prodal rodu Rožmberků. Jeho dalšími majiteli byli Schwarzenbergové. Po nich dodnes nese jméno Schwarzenberský. Na severozápadní straně Hradčanského

³⁵ *Praha, Hradčany - kostel sv. Benedikta*. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/praha-hradcany-kostel-svateho-benedikta>

³⁶ *Kostel sv. Benedikta – Praha I – Hradčany (kostel)*. [online]. © 2003- 2012, [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <http://www.krasnecsko.cz/lokality/11253-kostel-sv-benedikta-praha-1-hradcany-kostel.html>

³⁷ EDERER, A. a P. AUGUSTA, ed. *Náměstí, trhy a plácky staré Prahy*. 1.vyd. Praha: MILPO media, 2002. Pragense. ISBN 80-86098-24-9.

náměstí byl kolem roku 1550 vystavěn Martinický palác. Jeho renesanční podoba, včetně malovaných trámových stropů, zůstala dodnes zachována. Kolem roku 1560 byl postaven Tucharovský dům, který sloužil jako residence Španělského velvyslance, jež byla pro těsné diplomatické vazby na tehdejší Španělsko nezbytností. Některé pozemky nakupoval i sám císař. Nejvýznamnějším obdobím pro vytváření půdorysu Hradčanského náměstí bylo tedy 16. stol. V té době zde vznikla celá řada paláců.³⁸

V roce 1592 získaly Hradčany díky přímému rozhodnutí Rudolfa II. postavení královského města. V roce 1598 byla zřízena novorenesanční radnice, sloužící obyvatelům Hradčan až do roku 1784, kdy byla jednotlivá pražská města spojena v město Prahu. Nedlouho poté byla radnice prodána a přestavěna v obytný dům.³⁹

Budova radnice je zdobena sgrafity a je specifická svými výraznými, do úhlu postavenými volutovými štíty. Poprvé je budova, přestavěná později pro potřeby radnice zmiňována již v roce 1548. Jako jeden z nemnoha objektů na náměstí přežila i velký požár, který postihl Hradčany v roce 1541. V období dvou zhruba dvou let po začátku přestavby v roce 1602 byla budova přestavována zhruba do dnešní podoby, vnitřní prostory prošly úpravami až počátkem 18. stol. Na její průčelí byl umístěn znak města Hradčan a také císařský znak. Později, když ztratila svou funkci a spolu s ní upadl i její význam, byla stavba přebudována na obytný dům.⁴⁰

V únoru roku 1616 se na Hradčanském náměstí konal středověký rytířský turnaj, který byl poslední událostí tohoto druhu v Praze. Uspořádán byl na počest císařovny Anny, manželky císaře Matyáše, při její korunovaci. Ta celý turnaj sledovala z oken Schwarzenberského paláce. V té době ještě nebylo náměstí vydlážděno. Změnu přinesl až další císař, Ferdinand II. Ten nechal 25. února 1630 vydat nařízení, podle kterého musel každý, kdo vlastnil dům na náměstí, na své náklady nechat kamením vydláždít pruh, který by se délkou shodoval s domovním průčelím a byl široký pět sáhů.⁴¹

Během třicetileté války byly Hradčany díky své poloze v bezprostřední blízkosti Hradu značně poničeny boji. Proto také bylo hned po jejím skončení vybudováno

³⁸ HRŮZA, J. *Město Praha*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0065-X.

³⁹ *Hradčanská radnice*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/objekty/hradcanska-radnice.html>

⁴⁰ STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

⁴¹ BEDRNÍČEK, P. *Náměstí, rynky a náměstíčka historické Prahy*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2007. ISBN 978-80-7207-660-4.

barokní opevnění. V té době zde žilo pouhých 30 měšťanů, a převážná část domů byla zpusťošena a poničena. Těchto nevyužitých pozemků se pro jejich výhodnou pozici zmocnila církev a šlechta. V letech 1675 – 79 byl pro arcibiskupa Jana Bedřicha z Valdštejna přestavován Arcibiskupský palác. Architektem byl J. B. Mathey, jemuž byl arcibiskup mecenášem. Tehdejší velmož Humprecht Jan Černín si kolem roku 1675 nechal Fr. Carrattim navrhnout a vystavět barokní palác, zvaný Černínský. Hrabě Michal Osvald Thun z Hohensteinu si na nemalém prostranství po zbourání několika měšťanských domů nechal vybudovat honosný palác, po jeho pozdější majitelce pojmenovaný Toskánský. Vedle renesančního paláce, patřícího rodu Eggenbergů, nyní přejmenovaného na Schwarzenberský, stály v té době dva Šternberské domy. K oběma náležela rozsáhlá, barokně přestavěná, zahrada.⁴²

V době francouzské okupace Prahy v letech 1741 – 42 byl bombardován Pohorelec, který byl pobořen až po kapucínský klášter, včetně Černínského paláce a Nového světa. Nedlouho poté, roku 1747 začalo šestinedělní obléhání Prahy Bedřichem Pruským. Jeho dělostřelectvo způsobilo značné poničení především Hradu samotného, kde byla zničena jízďarna, Prašný most, Malá míčovna, Španělský a Německý sál, Ústav šlechtičen, Svatovítská katedrála, Loreta a spolu s nimi na Hradčanském náměstí také paláce Schwarzenberský a Černínský.⁴³

Součástí Hradčan je také Loreta, která byla kolem roku 1629 vystavěna v areálu Kapucínského kláštera na přání Benigny Kateřiny z Lobkovicz poté, co se vrátila z cest po Itálii. Autorem projektu byl G. B. Orsi a Loreta byla vybudována podle vzoru Svaté chýše. Jedná se o stavebně nejstarší Loretu na území Čech, která byla vystavěna na místě několika domů, opuštěných po bitvě na Bílé hoře, přímo naproti dnešnímu Černínskému paláci. Stavba Lorety trvala dlouho a bývá uváděna v několika etapách. Počátkem bylo zbudování Svaté chýše mezi roky 1626 – 31, jejímž stavitelem byl již zmiňovaný J. B. Orsi. Ta byla původně jen malovaná, po roce 1640 pak získala sochařskou výzdobu, a byla upravena do nám dnes známé podoby. Ve stavbě pak pokračovali Andrea Allio a Silvestre Carlone a do roku 1740 bylo kolem Svaté chýše vystavěno čtyřkřídle nádvoří s jednopatrovým ambitem s kaplemi umístěnými v jeho koutech a středu. Roku 1735 byla střední kaple, která byla součástí východního křídla

⁴²HRŮZA, J. *Město Praha*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0065-X.

⁴³MERHOUT C., Z. WIRTH. *Zmizelá Praha 2. Malá Strana a Hradčany*. 1. vyd. Praha a Litomyšl: nakladatelství Paseka, 2002. ISBN 80-7185-499-9.

nahrazena překrásně umělecky i architektonicky vyzdobeným kostelem Narození Páně. Ten byl dílem K. I. Dientzenhofera, interiéry však často bývají spojovány se jménem J. J. Aichbauera, jeho nevlastního bratra. Nástropní deska pocházející z roku 1736 je pak dílem V. V. Reintera. Zvonkohra od hodináře Petra Neumanna, kterou je tato Loreta proslulá, byla umístěna do věže v hlavním průčelí roku 1694. V době počátku stavby Svaté chýše na místě dnešního Loretánského náměstí převládal svažité terén, který byl postupně zastavován. Nejstarší stavbou na území dnešního náměstí byl kapucínský klášter na jeho severní straně, který byl vystavěn na území zahrady Markéty z Lobkowicz, jako první tohoto řádu v Čechách. Náležel k němu také kostel Panny Marie, který byl postaven někdy před rokem 1602. Klášter byl postupem času spojen vysutou chodbou s Černínským palácem.⁴⁴

Mezi roky 1653 – 1720 byly Hradčany obestavěny barokním opevněním s bastiony a byla vystavěna i Strahovská brána, již čtvrtá tohoto názvu v Praze. První bývala součástí malostranského opevnění již ve 13. stol., druhá byla vstupem za hradčanské hradby v Loretánské ulici v období prvního, nejstaršího, opevnění. Třetí Strahovská brána byla už vystavěna poblíž Strahova a byla součástí opevnění z doby Karla IV.⁴⁵

Roku 1726 byl na Hradčanském náměstí osazen mohutný mariánský sloup. K jeho dokončení a vysvěcení došlo kvůli problémům s financováním až o deset let později. Na jeho místě se v letech 1713 – 14, tedy v období, kdy byla Praha zasažena morovou epidemií, konaly bohoslužby pod širým nebem. Sochy Panny Marie a osmi dalších světců jsou dílem Františka Maxmiliána Brokoffa a jeho dílny. V roce 1894 byly nahrazeny kopiemi od Ludvíka Wurzela a originály byly uloženy v pražském lapidáriu.⁴⁶ Na jedné z nich, soše sv. Vojtěcha je k berli, kterou drží v levé ruce přidělán pádlo. Mělo by se jednat o způsob protestu pražských studentů proti normalizaci. Neméně zajímavou památkou technického charakteru je litinový kandelábr plynového osvětlení, který stojí na Hradčanském náměstí od roku 1867. Jeho autorem byl Alexej Lindsbauer, kterému se podařilo propojit líbivé výtvarné pojetí s technickou

⁴⁴ STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

⁴⁵ BEČKOVÁ, K. *Hradčany a Malá Strana*. 1.vyd. Praha: Schola ludus - Pragensia, 2000. Zmizelá Praha; sv. 2. ISBN 80-902505-1-3.

⁴⁶ *Sloup Panny Marie*. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/praha/sloup-panny-marie/>

funkčností. Na unikátnosti mu přidává taktéž fakt, že se jedná o jeden z pouhých třech kandelábrů tohoto typu v Praze. Ty byly naposledy opravovány v roce 1971. Zajímavostí je, že kandelábry byly zkopírovány městem Terst tak dokonale, že bylo pozapomenuto na odstranění pražského znaku.⁴⁷

Roku 1756 byly Hradčany Marií Terezií potvrzeny jako čtvrté město pražské. V roce 1784 pak získala Praha titul „císařsko-královské hlavní město“ a došlo k sjednocení jejich čtyř doposud samostatných částí: Starého Města, Nového Města, Malé Strany a Hradčan. Ty byly její nejmenší součástí s pouhými 3.000 obyvatel a 200 domy na rozloze 86 ha. Pro srovnání, největší pražskou část, Staré Město v té době obývalo kolem 28.000 lidí. Po svém sloučení měla Praha rozlohu přes 700 ha, s 3.000 domy a 76.000 obyvateli. Roku 1770 došlo k prvnímu označení domů čísly. Výjimku tvořila sídla patřící šlechtě, ta nepodléhala správě města, a proto nebyla očíslována. Na Hradčanech jich bylo přes dvě třetiny z celkového počtu.⁴⁸

V období josefínských reforem bylo v Praze zrušeno 23 klášterů a zhruba 70 kostelů, kaplí a řádových domů. Byly buďto přestavěny a využity pro jiné účely nebo úplně zbourány. Tyto změny se nevyhnuly ani Hradčanům, kde byly roku 1791 zbořeny kaple P. Marie a později také kaple sv. Matouše, stojící před Černínským palácem při vstupu na Loretánské náměstí. Jejím autorem byl františek Maxmilián Kaňka. Odstraněn byl také pomník Drahomířina pádu do pekel z roku 1728, jehož autorem byl Matyáš Braun. Klášter Voršilek sloužil jako kasárna V první pol. 19. stol. byl v rámci pokračujících josefínských reforem Martinický palác využíván jako vojenská nemocnice a roku 1851 byl Černínský palác přeměněn na dělostřelecká kasárna. V důsledku toho došlo k zásadnímu narušení interiérů i zahrady a palác v takovém stavu pak zůstal celých 80 let. Naopak restaurována byla sgrafita na Schwarzenberském paláci, autorem byl Josef Schulz. V roce 1880 stálo na Hradčanech 185 domů s necelými 6.000 obyvatel. Kolem roku 1912 bylo Hradčanské náměstí parkově upraveno, byly odstraněny empírové kašny.⁴⁹

⁴⁷ EDERER, A. a P. AUGUSTA, ed. *Náměstí, trhy a plácky staré Prahy*. Vyd. I. Praha: MILPO media, 2002. Pragensie. ISBN 80-86098-24-9.

⁴⁸ HRŮZA, J. *Město Praha*. Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0065-X.

⁴⁹ Tamtéž.

Po dlouhých debatách byla 7. března 2000 odhalena socha Tomáše Garriqua Masaryka umístěná v přední části Hradčanského náměstí. Autorem návrhu byl Otakar Španiel. Spodní část náměstí je zakončena mříží na vstupním hradním nádvoří se sousošími zápasících gigantů, jejichž autorem je Ignác Platzer.⁵⁰ Na tomto nádvoří je také možné shlédnout slavnostní střídání stráží s fanfárami a výměnou standardy, které tu probíhá vždy v pravé poledne.

2.2 Arcibiskupský palác

2.2.1 Historie paláce

Arcibiskupský palác na Hradčanském náměstí je historicky třetím sídlem pražských biskupů a arcibiskupů. Prvním z nich, plnící svůj účel od 10. do sklonku 12. stol., byl dodnes z velké části zachovaný dům stojící v sousedství chrámu sv. Víta, zvaný Staré proboštství. Dalším byl v místech dnešního Ministerstva financí stojící rozsáhlý dům, pocházející ze 13. stol., pojmenovaný Biskupský dvůr. Ten byl vystavěn v pozdně románském slohu biskupem Ondřejem a stavební práce probíhaly také v dalším století, za biskupa Jana IV. z Dražic. Dvůr byl za husitských válek značně poničen a vypálen.⁵¹ V souvislosti s těmito událostmi nebyla dalšího téměř půldruhého století tato instituce obsazena. Ke změně došlo až s nástupem habsburského panovníka Ferdinanda I., který se rozhodl tuto situaci změnit, obnovil Pražské arcibiskupství a zakoupil dům, který mu věnoval.⁵²

V severovýchodní části Hradčanského náměstí proto dnes stojí rozsáhlý čtyřkřídlý objekt se čtyřmi nádvořími, Arcibiskupský palác. Ten byl postaven na místě několika středověkých měšťanských domů. Tři z nich stály přímo v místě současného průčelí paláce, dalších pět podél dnes již neexistující cestě k Hornímu Jelenímu příkopu.

⁵⁰ EDERER, A. *Náměstí, trhy a plácky staré Prahy*. 1. vyd. Praha: MILPO MEDIA s.r.o., 2002. ISBN 80-86098-24-9.

⁵¹ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁵² DAVID, P. a V. SOUKUP. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001. ISBN 80-7011-612-9.

Dům, který se stal základem paláce v místě východního křídla, patřil v minulosti doktoru Václavu z Velhartic. Právě na jejich místě si nechal po roce 1538 vybudovat rezidenci v renesančním slohu sekretář České komory a přítel císaře Ferdinanda I., Florián Gryspek z Gryspachu, který pozemky získal díky konfiskaci majetku Viktorina z Drást. V roce 1561 byl palác prodán císaři Ferdinandu I., který jej nedlouho poté daroval arcibiskupovi Antonínu Brusovi z Mohelnic. On a jeho nástupci získali palác dědičně.⁵³

Arcibiskup se nedlouho po získání paláce obrátil na stavitele Bonifáce Wolmuta s žádostí o vyhotovení plánů na adaptaci paláce a také o radu v oblasti jeho výstavby a vybavení. Stalo se tak při jeho cestě do Tridentu na koncil, 10. ledna 1562. Mimo to také navrhnul vnitřní dispozice paláce. Požadoval například umístění studovny do prvního patra hlavního křídla paláce, své soukromé pokoje si přál vystavět ve východním křídle naproti Hradu, knihovnu pak nechal umístit na jeho severním konci. K zajištění vytápění požadoval krby. Západní křídlo pak bylo určeno k užívání kaplanům. V paláci je možné objevit několik detailů, rozlišujících honosné a luxusní prostory paláce od prostor užitkových. Rozdíl byl například na dveřích, které byly buďto z dubového dřeva nebo okázalejší, intarzované.⁵⁴

Stavba pod vedením královského mistra Hanse Tyrola trvala do roku 1563. Malířské práce byly dílem mistra Floriána, jakýsi Mates Rauch je uváděn jako tesař a truhlářské práce probíhaly pod vedením dvorního mistra Hanse Sauerlocha. Kamna byla do paláce dopravena z Plzně a Klatov. Z období mezi roky 1580-81 se dochoval popis tehdejšího paláce. Podle něj se zde nacházelo několik jídelen, stáj pro 14 koní, pekárna nebo lázeň.⁵⁵

V roce 1599, tedy za arcibiskupa Zbyňka Berky z Dubé, byla v jihovýchodní části paláce vystavěna kaple v pozdně renesančním stylu. Ta byla 29. srpna vysvěcena a zasvěcena sv. Janu Křtiteli, sv. Oldřichovi, Všem Svatým ke cti Všemohoucího a blahoslavené Panny Marie. Roku 1888 byla kaple zasvěcena arcibiskupem Schönbornem ještě sv. Janu Nepomuckému. Malířská výzdoba kaple, která je dílem

⁵³ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁵⁴ KROPÁČEK, J. *Arcibiskupský palác v Praze*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství s.r.o., 2003. ISBN 80-7192-8199-4.

⁵⁵ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

Daniela Alexia z Květné, zobrazuje některé události ze života sv. Jana Křtitele, další obraz pak legendu rodu Berků z Dubé o záchraně knížete Jaromíra sv. Janem Křtitelem z rukou Vršovců. Na stropě v presbytáři je malba zobrazující Nejsvětější Trojici. Vstup do kaple je opatřen znakem arcibiskupa Zbyňka Berky z Dubé, který byl vyroben ze sliveneckého mramoru. Arcibiskup byl současně také velmistrem řádu Křižovníků s červenou hvězdou.⁵⁶

Na severní straně objektu se zachoval štít a ve dvoře jsou dodnes patrné zbytky sgrafit z 16. stol., od významných vlášských umělců té doby. Za Karla hraběte z Lamberku, který byl arcibiskupem v letech 1607-12, byl palác důkladně rekonstruován. Další, raně barokní přestavba, díky které získal palác svůj celistvý tvar, se odehrála v letech 1675-84 na přání arcibiskupa Jana Bedřicha z Valdštejna. Tentokrát dle projektu Jeana Baptisty Matheye, který nebyl zednickým mistrem a nemohl tedy stavbu vést. Při realizaci svých projektů proto musel spolupracovat se stavebními mistry. V případě Arcibiskupského paláce to byl stavebník Francesco Lurago, jak dokazují dochované dobové údaje o platbách.⁵⁷

Základní kompozice paláce tak, jak ji navrhl Mathey, je i přes mnohé další přestavby a úpravy paláce zřetelná dodnes. Dochovala se převážná část vnějšího průčelí západního křídla s hlavním portálem a průjezdem. Zachován zůstal také trojkřídlý tvar paláce v podobě písmene U, jemuž je podřízen celý komplex. Období vrcholného baroku palác nikterak zásadně nepoznamenalo, později pak bylo nezbytné rozšířit budovy konzistoře, které se nacházely v západní části areálu. Návrh byl vypracován roku 1722 a jeho autorem byl vojenský inženýr J. F. de Oliva, stavbu realizoval a krátce vedl Pavel I. Bayer, dokončena byla Martinem Laxem.⁵⁸

V letech 1764-65 probíhaly práce na paláci pod vedením architekta J. J. Wircha. *„Raně barokní podoba budovy zůstala dodnes patrná zvláště při západní straně objektu. Wirch stavbu rozšířil o obě boční křídla, jež mají rovněž po třech okenních osách. Levý (západní) portál vede do uličky spojující Hradčanské náměstí se Šternberským palácem, portál pravý (východní) je slepý. Monumentální průčelí doplňuje virtuózní rokokový*

⁵⁶ *Arcibiskupský palác*. [online]. 2012, [cit. 2012-11-12]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupsky-palac/>

⁵⁷ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁵⁸ KROPÁČEK, J. *Arcibiskupský palác v Praze*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství s.r.o., 2003. ISBN 80-7192-8199-4.

*dekor a plastiky z dílny Ignáce Františka Platzera. Ležící alegorické postavy Víry a Síly na hlavní římsě vytvořil ve třetí čtvrtině 19. století podle Platzеровých předloh Tomáš Seidan. Opravu budovy za arcibiskupa Františka Schönborna (1885-1899) připomíná pak erb s vročením 1888 pod balkonem.*⁵⁹

Palác byl v barokní době představován ještě několikrát, nejvýraznější bylo jeho rozšíření směrem k Hradu po zasypání hradního příkopu v rámci tereziánských úprav. Stalo se tak za arcibiskupa Antonína Petra hraběte Příchovského z Příchovic. Ten také zakoupil osm velmi vzácných gobelínů známých pod názvem Nová Indie, dílo francouzského malíře Françoise Desporta. Jeho nástupce, Vilém Florentin kníže Salm nechal roku 1794 založit zahradu, o jejíž značnou část arcibiskupství přišlo při prohraném soudním sporu roku 1828. Za dalších arcibiskupů palác buďto chátral, jak tomu bylo v případě kardinála knížete Schwarzenberga, nebo docházelo jen k menším opravám a přestavbám. V roce 1896 byly sejmuty původní plastiky na atice, jež pocházely z dílny I. F. Platzera, a byly nahrazeny kopiemi od Čeňka Vosmíka. Ten je také autorem sochy sv. Jana Nepomuckého v průjezdu paláce. Roku 1901 bylo po celém paláci zapojeno telefonní vedení a došlo k několika významnějším opravám. Bývalý arcibiskup kardinál Miloslav Vlk nechal mezi roky 1995 – 98 provést nezbytnou generální rekonstrukci celého objektu, která na základě zákona 218/1949 Sb. proběhla za finančního přispění státu. Celková výše dotace činila 280 milionů Kč, z níž bylo ještě 13,424 milionů Kč vráceno, protože dotace nebylo třeba v plné výši.⁶⁰

Projektová dokumentace pro poslední rekonstrukci paláce byla připravena ateliérem AMA, stavební práce pak prováděla firma Konstruktiva Group, Konsit a. s. *„Při této obnově bylo citlivě upraveno polopatro a postaven moderní vnější výtah. Na restaurování maleb, soch a dekorativních prvků se podílela řada předních restaurátorů. Soustavný odborný dohled zajišťoval Pražský ústav památkové péče.*“⁶¹

⁵⁹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. s. 65. ISBN 80-85770-90-3.

⁶⁰ ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Arcibiskupský palác*. [online]. 2012, [cit. 2012-11-12]. Dostupné na z: <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupsky-palac/>

⁶¹ KROPÁČEK, J. *Arcibiskupský palác v Praze*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství s.r.o., 2003. s. 37. ISBN 80-7192-8199-4.

Mezi lety 1995 – 96 probíhal souvisle s rekonstrukcí v paláci archeologický výzkum, při kterém byly objeveny keramické fragmenty, datované do období 12. – 13. stol. a také raně středověká keramika zhruba stejné datace.⁶²

K Arcibiskupskému paláci se také váže jedna velice zajímavá pověst. „*Pověst tvrdí, že nad oltářem v arcibiskupské kapli visíval skvostný obraz Ukřižovaného, malovaný neznámým italským mistrem. Tomu na práci velmi záleželo, šlo o objednávku samotného arcibiskupa. S výsledkem však stále nebyl spokojen, tváři umírajícího Krista se mu nedařilo vtisknout výraz smrtelné úzkosti. Přemluvil tedy prý jednoho žebráka z Karlova mostu, aby mu stál modelem. Ve svém ateliéru uvázal ubožáka ke kříži a pořádně utáhl provazy, aby muž cítil bolest. Mužova tvář však stále neměla to správné vzezření. Malíř se usilovně snažil, pak jej popadla zlost, vytáhl dýku a mrštil jí po svém modelu. Trefil se přesně do prsou a v ubožákově tváři se konečně objevil výraz umírajícího, který malíř několika mistrnými tahy přenesl na plátno, než smrtelně zraněný žebrák vydechl naposledy. Obraz Ukřižovaného byl nádherný, stál však dva životy – malíř totiž ze svého hrůzného činu zešlel a skočil v Motole ze skály. Na jeho památku tam později čísi zbožné ruce vztyčily prostý kříž.*“⁶³

2.2.2 Současné využití paláce

Palác je v současnosti stejně tak, jako tomu bývalo již v dávné minulosti, sídlem pražského Arcibiskupství, které zde má také svůj úřad. Převážná část prostor paláce slouží jako kanceláře. Vedle toho jsou zde také reprezentační prostory, nacházející se ve druhém patře paláce, které je možné si pronajmout. K dispozici je šest propojených místností se dvěma salónky s kapacitou do 250 návštěvníků a výtahem pro 6 osob.

Další část paláce, kterou je možné si pronajmout, se nachází na jeho třetím nádvoří. Jde o Sál kardinála Berana v prostorách dřívějších koníren. Mimo to je k dispozici také střešní altán, umístěný ve čtvrtém patře paláce, který nabízí úchvatný pohled na Prahu. Je taktéž přístupný již zmíněným výtahem. V neposlední řadě je

⁶² VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁶³ DAVID, P. a V. SOUKUP. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001. s. 270. ISBN 80-7011-612-9.

možné si pronajmout také zahradu paláce, jejíž maximální kapacita je 300 osob, a která je přilehlá k východní straně paláce a přístupná samostatně z druhého nádvoří.⁶⁴

2.3 Martinický palác

2.3.1 Historie paláce

V místech, kde dnes v samém koutě Hradčanského náměstí stojí rozlehlý renesanční palác s velkým vnitřním dvorem, stávaly ve druhé polovině 14. století čtyři gotické domy. Jeden z nich byl mezi roky 1359 – 74 ve vlastnictví známého letopisce Beneše Krabice z Weitmile, který z rozhodnutí Karla IV. řídil stavbu chrámu sv. Víta. Později v 15. století byl jeden z domů zakoupen Bohuslavem ze Švamberka, jehož rod v letech 1505 – 36 postupně získal i tři sousedící domy. Všechny tyto domy však shořeli při velkém požáru Malé Strany a Hradčan v roce 1541. Kolem roku 1552 bylo spáleniště spolu s vyhořelým kapitulním domem v nedalekém sousedství prodáno Andreasovi Teyfflemu ze Zeilberku. Ten zde zhruba za deset let zbudoval své sídlo s přilehlou zahradou. Protože získal hodnost vojenského velitele pevnosti Ráb a na území Prahy se příliš nezdržoval, rozhodl se nabídnout svou rezidenci k prodeji. Koupil ji roku 1580 Jiří Bořita z Martinic na Smečně, nejvyšší sudí Království českého, za cenu 3 600 kop míšeňských grošů.⁶⁵

Nový majitel se pustil do okamžité přestavby. Bylo prodlouženo východní křídlo, upraven jižní dům a další byl přistaven v severní části. Do tohoto stavebního období je také datováno vytvoření sgrafit na hlavním i na dvorních průčelích. Po smrti Jiřího Bořity zdědil palác synovec Jaroslav Bořita z Martinic, protože původní majitel neměl žádné vlastní potomky. Jaroslav, který nechal palác rozšířit do dnešní čtyřkřídle podoby, byl jedním z místodržitelů vyhozených z okna České kanceláře na Pražském hradě při tzv. druhé pražské defenestraci 23. května 1618. Přestavba proto probíhala ve dvou etapách, protože v letech 1618 – 21 byl Martinic v exilu. K budově bylo

⁶⁴ ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Pronájem prostor paláce*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/pronajem-prostor-palace/>

⁶⁵ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

přistavěno jedno patro, dále severní křídlo s velkým sálem, doplněny malované trémové stropy a do hlavního průčelí vsazena deska z červeného mramoru s heraldickým znakem Martiniců, hvězdou a leknínovými stvoly s kořeny. Palác byl také rozšířen až k Jelenímu příkopu. Poté byly práce na přestavbě dočasně přerušeny již zmiňovanou pražskou defenestrací, po které byl Martinic donucen uprchnout ze země a jeho majetek byl zkonfiskován.⁶⁶ Přestavba paláce v raně barokním stylu pokračovala až po roce 1620, kdy se po bitvě na Bílé hoře vrátil jeho původní majitel.

Budova je bohatě vyzdobena venkovními figurálními sgrafity, na kterých jsou zobrazeny výjevy ze života Josefa Egyptského, Samsona, krále Davida nebo hrdinské činy Herkulovy. Sgrafita zabírají plochu zhruba 800m². Bohatá malovaná výzdoba je i uvnitř budovy samé. Ve většině místností byly objeveny malované renesanční trémové stropy s alegorickými výjevy ze světa přírody a pohádek. Stropy zabírají asi 1400m² a jsou tvořeny několika tisíci políček, ve kterých se žádný z motivů ani jednou neopakuje. Na 520 u nich jsou štětcem vypsána přísloví a poučení. Díky protipožárnímu nařízení císaře Josefa II., ukládajícím podbít stropy rákosem a omítnout je, byly malby zachovány ve své původní podobě.⁶⁷

V průběhu 20. století byla budova rekonstruována, což umožnily velmi zachované přesné nákresy a plány. Díky tomu byly některé vnitřní místnosti vráceny zpět do renesanční podoby. Především se podařilo do původního stavu rekonstruovat velký sál. V průběhu oprav paláce bylo zjištěno, že má téměř totožné hmotové a prostorové uspořádání jako Královský palác na Pražském Hradě. Jaroslav Bořita z Martinic ho zřejmě nechal postavit totožně, aby symbolizoval jeho dřívější moc a „zázračné“ zachránění života při defenestraci na Pražském hradě roku 1618, kdy byl ještě s Vilémem Slavatou z Chlumu a Košumberka vyhozen z okna v druhém patře paláce Královského paláce.⁶⁸

Martinický palác je postaven zhruba v polovičním měřítku, než starý Královský palác. Podobné není jen jejich hmotové řešení, ale také členění fasád obou staveb i zdůraznění třetího podlaží, jehož výška je přesně poloviční ve srovnání s výškou parapetu ve starém Královském paláci, přesněji u oken České kanceláře. Stejná situace

⁶⁶ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁶⁷ *Martinický palác*. [online]. © 2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.praguewelcome.cz/srv/www/cs/objects/detail.x?id=62030>

⁶⁸ Tamtéž.

nastává i v případě šířky fasády. Ta je v Martinickém paláci dvaceti pětmetrová a v Královském paláci dvojnásobná. Nápadnou podobu lze zaznamenat také při bližším prozkoumání Vladislavského sálu, který je orientován směrem na východ a západ a nejmýraznější je jeho náročné architektonické řešení průčelí na vnitřní východní straně. V případě Martinického paláce je architektonicky nejhodnotnější hodovní sál v severním traktu, který je orientován totožně s Vladislavským sálem na východ a na západ a k jeho nápadněji vyzdobené východní stěně přiléhá kaple. Stejně je tomu tak u Vladislavského sálu, který je spojen královskou kaplí Všech svatých. Výška Vladislavského sálu opět odpovídá dvojnásobku výšky sálu v Martinickém paláci.⁶⁹

Roku 1685 zdědil palác a spolu s ním se stal držitelem celého martinického fideikomisu Jiří Adam Bořita z Martinic, který byl významným diplomatem a v roce 1707 byl dokonce jmenován neapolským místokrálem. Význam „Starého Martinického domu“, jak byl palác občas nazýván, postupně upadal. Důvodem byla nová rodová residence, zřízená v dnešní Loretánské ulici. Zhruba o sto let později, v roce 1788, Martinicové vymřeli po meči a palác získala Marie Anna z Martinic.⁷⁰ Ta se ještě téhož roku provdala za Karla Josefa, hraběte Clama. Roku 1792 nechali Clamové císařským majestátem připojit ke svému znaku prediktát a znak Martiniců a došla tak k vytvoření rodové aliance Clam-Martiniců. Kolem roku 1816 bylo piano nobile členěno na 22 různě velkých pokojů. V roce 1837 palác prodal jeho poslední majitel z linie tohoto rodu, Karel Clam-Martinic vojenskému eráru C.k. fortifikačnímu ředitelství za cenu 35 000 zlatých konvenční měny, aby zde byl zřízen špitál 1. dělostřeleckého pluku. Vojenský erár zrušil sály v hlavní budově i v severním křídle vestavěním příček a a vložím chodbových traktů. Zásadně poničena byla také zahrada, do jejíhož prostoru byly vloženy dva užitkové objekty. Při té příležitosti byla převážná část mobiliáře paláce prodána ve veřejné dražbě a z průčelí paláce byl sejmout znak rodu Martiniců.⁷¹

V té době se v paláci nacházelo pět dvorů, čtyři jízdárny a jedna konírna. Nová majitelka, Josefa Weitenweberová, nechala palác přebudovat na 26 bytů včetně pětipokojového, který sama obývala. Její syn Felix, který byl velmi nadšený památkář,

⁶⁹ STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

⁷⁰ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁷¹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

sepsal historii paláce a nakreslil jeho nejdůležitější prostory, což bylo velmi prospěšné při jeho další rekonstrukci. Po požáru v roce 1835 byl dům prodán Barboře Trödlové, velký sál byl rozdělen na dvě patra a přepažen, kaplička fungovala jako špajz.⁷²

Další z majitelů, J. M. Heger, nechal v domě postavit pekařskou pec a zámečnickou dílnu. Došlo také k obnově zastavěného vstupu z Kanovnické ulice. Poslední nájemník tu byl až do roku 1967. V té době v paláci bydlelo na 70 rodin. V letech 1967 – 72 proběhla generální rekonstrukce pro potřeby Útvaru hlavního architekta města Prahy pod vedením architekta Zdeňka Hölzela. Rekonstrukce odkryla, obnovila a zpřístupnila všechny dochované původní renesanční a raně barokní detaily a prvky kleneb. Podle kreseb a náčrtů od Felixe Weitenwebera byly zrestaurovány také malované renesanční stropy v pokojích prvního a druhého patra.⁷³

Na nově upraveném centrálním byla na původní studnu od Josefa Vitara umístěna nová mříž, došlo k obnově sgrafit na vnitřní východní stěně a nádvoří novu otevřeny obloukové otvory do vestibulu schodiště. Přestavba a nezbytné úpravy Martinického paláce patří mezi nejzdařilejší zásahy tohoto typu své doby a umožňovala tak společenské využití této překrásné a nesmírně hodnotné stavby.⁷⁴

2.3.2 Současné využití paláce

Palác je z důvodů soukromého vlastnictví v současné době veřejnosti zpřístupněn pouze po předchozí telefonické dohodě. Je možné využít nabídku prohlídky s místním průvodcem, který za poplatek podává odborný výklad. Palác je po dohodě možné navštívit také individuálně. Za prohlídku paláce se platí vstupné.

Vstupné:

Základní 150 Kč

Snížené 75 Kč

(platí pro děti, studenty a seniory)

Rodinné 350 Kč

⁷² *Palác Martinický*. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.atlaseska.cz/praha/palac-martinicky/>

⁷³ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁷⁴ STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

Existuje také zvláštní nabídka pro školy, kdy cena za jednoho žáka je 75 Kč a pedagogický doprovod má vstup zdarma. Mimo to je také možné si pronajmou prostory paláce k příležitosti pořádání různých společenských akcí, zejména pak rautů a svateb.⁷⁵

2.4 Salmovský palác

2.4.1 Historie paláce

Trojkrídlá klasicistní budova, stojící v jihovýchodní části Hradčanského náměstí, v těsném sousedství Schwarzenberského paláce, bývá často nazývána Malý Schwarzenberský palác. První a nejstarší stopy osídlení na území dnešního paláce lze datovat do 9. – 10. století, následoval sídlištní vývoj probíhající až do 13. století. V té době se na místě nacházela povrchová dřevěná stavba se třemi pecemi.⁷⁶

Na jeho místě už ve 14. století stály dva domy z období gotiky, jeden ve vlastnictví pánů z Valečova a druhý patřil pánům z Ústí. V roce 1541 byly poničeny požárem. Na jejich místě bylo vystavěno několik menších přístřešků. Ty byly v druhé polovině 17. století zakoupeny Šternberky za účelem vybudování rodového paláce.⁷⁷

Nynější, klasicistní palác vznikl později na místě několika starších renesančních paláců, jejichž majiteli byli již zmínění Šternberkové a také nejvyšší maršálek a prezident Dvorské rady Pavel Sixta Tratsohn. Ten jej dostal darem od císaře Rudolfa II. v roce 1586 a roku 1601 ho prodal Petru Vokovi z Rožmberka, který byl také majitelem sousedního paláce. Ten dříve patřil Jiřímu z Lobkovicz, jemuž byl zkonfiskován majetek roku 1594. Poprvé byly domy spojeny ještě před rokem 1648, kdy byl jejich majitelem František Matyáš Karel ze Šternberka. Jedním za dalších vlastníků byl Karel Ignác ze Šternberka, který chtěl nechat provést rekonstrukci objektu podle návrhu římského architekta Carla Fontany. Tomu zaslal na svou dobu velice přesný plánec,

⁷⁵ *Martinický palác. Prohlídky*. [online]. © 2008, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.martinickypalac.cz/prohlidky.php?lg=cs>

⁷⁶ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁷⁷ BEDRNÍČEK, P. *Náměstí, rynky a náměstíčka historické Prahy*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2007. ISBN 978-80-7207-660-4.

s vyměřením městiště, které se mělo stát základem paláce. Fontana mu nazpět poslal několik návrhů na výstavbu paláce, k jejichž realizaci ale kvůli jeho tragické smrti nikdy nedošlo.⁷⁸

V roce 1770 byly oba domy prodány JUDr. Josefu Bretfeldovi. O jejich klasicistní přestavbu se postaral tehdejší pražský arcibiskup Vilém Florentan, kníže Sal-Salm, který je získal v roce 1795. Nynější palác byl postaven mezi roky 1800 až 1811 podle návrhu Františka Pavíčka (Pawitchka), arcibiskupského ředitele staveb. Kníže Salm, který v roce 1810 zemřel, tento palác původně stavěl jako luxusní byty pro své úředníky. O pět let později palác získal Josef, kníže ze Schwarzenberga, a ten se tak stal součástí majetku rodu Schwarzenbergů. Ti jej připojili k sousednímu paláci a byl pak využíván jako pražská rezidence jejich krumlovské větve.⁷⁹

Schwarzenbergové palác vlastnili až do roku 1945, kdy byl jejich majetek zestátněn a palác byl využíván například k obytným účelům, v 80. letech pak jako sídlo velvyslanectví Švýcarské konfederace a do své emigrace roku 1978 zde bydlel i básník a dramatik Pavel Kohout. Na konci 80. a počátkem 90. let byl palác dočasně opuštěn a chátral. Roku 1995 pak byla zahájena jeho rekonstrukce za účelem přestavění na luxusní hotel, kde by byly ubytovávány i případné státní návštěvy. K realizaci tohoto záměru však nikdy nedošlo a palác se v roce 2004 stal majetkem Národní galerie v Praze, která celý objekt zrekonstruovala pro potřeby připravované expozice.⁸⁰

2.4.2 Současné využití paláce

Kompletní rekonstrukce paláce stála přibližně 204 miliónů a objekt byl veřejnosti otevřen 3. května 2012 spolu s umělecko-historickou výstavou, věnovanou rodu Pernštejnů a nazvanou „Pernštejnové a jejich doba“. Ta byla součástí projektu Pernštejnský rok 2012, připraveným Národní galerií ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, a trvala až do konce července téhož roku.⁸¹

⁷⁸ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁷⁹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁸⁰ *Salmovský palác. Hotel na Hradě*. [online]. © 2012, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://archiv.pis.cz/srv/www/qf/cs/ramjet/searchDetail?id=3120&formId=13d12dac239&frm.search=salmovsk%26yacute%3B%20pal%26aacute%3Bc>

⁸¹ *Salmovský palác v Praze se otevírá*. [online]. © 3. 5. 2012, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/bydleni/reality-a-finance/266544-salmovsky-palac-v-praze-se-otevira.html>

Momentálně v paláci probíhá výstava František Kupka: Cesta k amorfě, kterou je možné shlédnout ve dnech 30.11.2012 - 03.03.2013.⁸²

2.5 Schwarzenberský palác

2.5.1 Historie paláce

Jednou z nejvýznamnějších dominant Hradčanského náměstí je renesanční Schwarzenberský palác, stojící na místě původních sedmi domů, které zde stály již ve 14. století. Poprvé jsou zmiňovány mezi roky 1370 – 1375. Jejich majitelé byli šlechtického, původu jako Jan z Vartenberka, Ota Bergov a paní Kaplířka ze Sulevic, nebo se jednalo o domy kanovnické či kapitulní. Po roce 1500 již na městišti paláce stály domy jen tři. Dva z nich, Kraselovský a Votloučkovský, vyhořelé po velkém požáru Hradčan a Malé Strany získal Jan mladší z Lobkowicz na Horšovském Týně, který nechal oba domy vložit do zemských desek. Jan byl v té době hejtmanem německých lén české koruny a po dlouhou dobu vykonával funkci nejvyššího pražského purkrabího. Poslední dům vlastnily sestry Eva a Johanka Lažanské a Lobkowicz jej zakoupil až v roce 1565.⁸³

Přesné datum započetí stavby není známo, ví se však, že palác byl dokončen před rokem 1567, což dokazuje datovaná sgrafitová rustika, nalezená v Salmovském paláci, který se Schwarzenberským sousedí. Stavba podle návrhu Agostina Galliho z části využívá zdivo původních středověkých domů. Některé jejich části zůstaly zachovány a to zejména v prostorech sklepů.⁸⁴

Z roku 1562 jsou dochovány písemné záznamy o domě, stavěném na Hradčanech pro nejvyššího pražského purkrabího, Jana mladšího Popela z Lobkowicz. Stavitelem měl být Augustin Vlach. Toho je možné ztotožnit s již zmiňovaným Augustinem Gallim, jež byl od roku 1547 stavitelem rodu Lobkowiczů na zámku

⁸² *Výstavy*. [online]. © 2011, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/78/0/4181/sekce/frantisek-kupka-cesta-k-amorfe/>

⁸³ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁸⁴ POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

v Horšovském Týnu. Je tedy velmi pravděpodobné, že se jedná o tutéž osobu. Vlach byl totiž tehdejší výraz pro Itala. Palác, který je jedním z nejzachovalejších v Praze, je po celém svém zevnějšku pokryt černobílými sgrafitovými ornamenty a kvádrováním. Obdélná políčka rozdělená úhlopříčkami jsou nazývána „psaníčkové sgrafito“ právě kvůli své podobě s dopisní obálkou. Typické jsou také jeho bohaté odstupňované renesanční štíty a objemná lunetová římsa. Hlavní budova má půdorys ve tvaru písmene T.⁸⁵

Vzácné a zajímavé jsou kromě fasády paláce stropy některých ze sálů druhého patra, na nichž jsou na dřevěné konstrukci napjatá plátna s temperovými malbami. Ta byla malována podle dřevorytů, jejichž autorem byl Virgilius Solis, a datována jsou kolem roku 1580. Malby zobrazují výjevy z Homérových děl, jde o Paridův soud, Únos Heleny, Dobyetí Troje a Aeneův útěk. V dalších sálech je možné spatřit výjevy z báje o Faëtheovi nebo malby Chrona a Persea či Jupitera s Junonou.⁸⁶

Po smrti Jana z Lobkowicz zdělili zřejmě ještě nedostavěný objekt Kryštof a Vilém z Lobkowicz, kteří jej prodali někdy kolem roku 1590 svému příbuznému, Jiřímu Popelu z Lobkowicz. Ten však zanedlouho přišel o veškerý svůj majetek při konfiskaci v roce 1593, kdy byl také uvězněn pro urážku majestátu. Jiří se totiž spolu se svým bratrem Ladislavem na sněmu vzepřel Rudolfovu požadavku na zvláštní daň pro obranu před tureckými vojsky. Mimo to byl také jedním z iniciátorů písemné stížnosti proti panovníkovi a jeho vládě. Jeho bratr, který uprchl ze země, byl v nepřítomnosti odsouzen k smrti a konfiskaci veškerého majetku. Nedlouho poté byl odsouzen i sám Jiří, a to do vězení v Kladsku, kam jej dobrovolně doprovázela i jeho tehdy pouze devatenáctiletá dcera Eva Eusebie. Ta se po devíti letech, kdy o svého otce v žaláři pečovala, rozhodla vrátit do Prahy a žádat milost u císaře. To se jí bohužel nepodařilo a sama byla uvězněna pro velezradu do Jiřského kláštera a její otec byl přemístěn do těžkého žaláře na hrad Loket, kde zanedlouho poté zemřel na srdeční zástavu. Eva byla po roce z vězení propuštěna, majetek rodu se jí však již nikdy nepodařilo získat zpět.⁸⁷

⁸⁵ DAVID, P. a kol. *Skvosty Prahy*. 1.vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Knižní klub v Praze, 2000. ISBN 80-242-1176-9.

⁸⁶ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁸⁷ DAVID, P. a V. SOUKUP. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001. ISBN 80-7011-612-9.

Od roku 1600 pak palác nedlouho vlastnil Petr Vok z Rožmberka a po jeho smrti jej získal roku 1611 Jan Jiří ze Švamberka jako součást rožmberského dědictví. Poté byl majetek rodu po roce 1620 zkonfiskován a získal jej Jan Oldřich, kníže z Eggenbergu. V majetku rodu pak zůstal až do roku 1719, kdy Eggenbergové vymřeli. V období jejich vlastnictví paláce proběhly první větší stavební úpravy a to v roce 1710, kdy bylo vystavěno nové reprezentativní schodiště na úkor původního renesančního, které bylo zrušeno. Realizován byl také byt pro Marii Ernestinu kněžnu Eggenbergovou, ke kterému náležela soukromá kaple. K rekonstrukci došlo v době, kdy byl palác majetkem Jana Kristiána z Eggenbergu. Po jeho smrti palác připadl do vlastnictví Adama Františka, knížete ze Schwarzenberga, který jej nechal zrekonstruovat. Stavitelem byl Antonín Haffenecker, který přestavěl prostory paláce podle plánů Antonia Erdharda Martinelliho.⁸⁸

Přestavba, při které došlo také k předělení hlavního sálu v paláci, probíhala v letech 1723 – 24. Další významná rekonstrukce pak proběhla mezi roky 1871 – 92, kdy došlo k celkovým opravám fasád, štítů i lunetové římsy. Podnětem pro její zahájení bylo zřízení hlavního západního štítu do prostor náměstí v roce 1870. Při jeho obnově nebyla zcela zachována původní sgrafita včetně jejich techniky provedení. Na ohradní zdi směrem na Hradčanské náměstí byla vybudována zcela nová štítová atika. Vzory sgrafit byly navrženy autory J. Koulou, J. Schulzem a stavebním radou Sedláčkem. K další obnově došlo roku 1929, poslední restaurátorské práce, ze kterých pochází dnešní sgrafita na fasádách o rozloze zhruba 7 000 m², byly provedeny Pražským stavebním podnikem v letech 1955 – 57. Schwarzenbergové vlastnili palác až do roku 1948, kdy jim byl tehdejším režimem zabaven majetek.⁸⁹ Od roku 1909 však byl již z velké části bezplatně využíván Technickým muzeem až do postavení vlastní budovy na Letné. Po roce 1945 se palác stal sídlem Vojenského historického muzea. Již předtím sem byly německými okupanty přemístěny sbírky muzea z karlínské Invalidovny. Probíhající Květnové povstání však palác utrpěl značné škody a byla nezbytná jeho rekonstrukce. Mezi roky 1948 – 52 byl objekt pod správou Československých státních lesů, které jej předali Ministerstvu národní obrany. V letech 1955 – 59 došlo k obnově

⁸⁸ POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

⁸⁹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

fasád a altánu nad Radničními schody a byla doplněna a fixována sgrafíta. Byla také vyměněna krytina střechy paláce. Restaurátorské práce probíhaly pod vedením architekta S. Vacka. V paláci pak fungovalo Vojenské historické muzeum, které zde má dodnes vystaveny některé své sbírky a exponáty.⁹⁰

2.5.2 Současné využití paláce

Objekt je v současné době spravován Národní galerií, která zde také má své expozice. Jednou u nich nese název „Baroko v Čechách“ a jde o stálou expozici Sbírký starého umění Národní galerie v Praze. Mimo to se v paláci konají také různé doprovodné programy jako například výtvarné dílny pro děti a rodiče nebo komentované prohlídky a přednášky. Palác je otevřen pro veřejnost každý den mimo pondělí, a to v době od 10 do 18 hodin. Vstup do galerie je zpoplatněn.

Momentálně je v paláci možno shlédnout výstavu „Václav Hollar – Ilustrace k Ezopovým bajkám“, která zde probíhá v období 11.12.2012 – 30.3.2012.

2.6 Šternberský palác

2.6.1 Historie paláce

Šternberský palác vznikl jako novostavba v období vrcholného baroka a je jednou z nejvýznamnějších staveb světského baroka v Čechách. Na jeho místě se dochovaly zbytky starší zástavby, tvořené třemi domy. Jak uvádí zemské desky, někdy kolem roku 1585 připadl jeden z pozemků panu Jiřímu st. z Lobkowicz. K pozemku náležel i rybníček se sádkou. Pan Jiří zde začal budovat rodové reprezentační sídlo a roku 1599 nechal vytvořit norimberským sochařem Benediktem Wurzelbauerem fontánu s bronzovým sousoším Venuše a Amora.⁹¹

⁹⁰ STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

⁹¹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

Později byla fontána zakoupena Albrechtem z Valdštejna a umístěna v zahradách Valdštejnského paláce na Malé Straně. Odtamtud byla ukradena v roce 1648, kdy Prahu obléhali Švédí, a vrácena až v roce 1888, kdy ji zakoupil Jan II. kníže z Lichtenštejna a daroval celé sousoší Uměleckému muzeu. Nyní se nachází ve sbírkách Národní galerie.⁹²

Pozemek později připadl Kryštofu st. Popelu z Lobkowicz. Ten byl věrným dvořanem Rudolfa II., kterého v mládí doprovázel ke španělskému dvoru a také velkým katolíkem a nekompromisním odpůrcem protestantského náboženství. Od Lobkowicze jej, za neobvykle vysokou cenu, spolu s dalšími dvěma přilehlými domy koupil po roce 1623 hrabě Vratislav z Füstenbergu. Později, v roce 1662, zakoupil všechny domy hrabě Jan Adolf Schwarzenberg, který je v roce 1690 prodal Václavu Vojtěchovi, hraběti ze Šternberka. Ten byl již stavebníkem zámku v Troji a mimo to zastával vysoké funkce. Byl dvorským maršálkem, prezidentem apelačního soudu, nejvyšším sudím zemským a později dokonce nejvyšším hofmistrem. V roce 1697 byla přikoupena ještě část dalšího objektu, a tím dán finální půdorys paláce, ustupujícího ze souvislé zástavby severní strany Hradčanského náměstí.⁹³

Není zcela jasné, kdo palác vybudoval, ale nejčastěji bývá uváděn Domenico Martinelli, jehož projekt zůstal dodnes zachován v Castel Sforceso v Miláně. V roce 1906 je v pramenech zmiňován také Giovanni Battista Alliprandi, který měl patrně na stavbě nejvýznamnější podíl a který byl od roku 1706 uváděn jako prováděcí stavitel. Dalším možným autorem návrhu je také Johann Bernard Fischer z Erlachu, jelikož hrabě Šternberk byl v roce 1697 kmotrem jeho dcery. Na štukové výzdobě se s největší pravděpodobností podílel Donato Giuseppe Frisoni a kamenické práce jsou dílem Františka Jakuba Santiniho. Šternberkové si celého díla natolik vážili, že palác nechali ještě před jeho zhotovením zapsat do šternberského fideikomisu, tedy područí.⁹⁴

Stavba na zakázku Václava, Vojtěcha hraběte ze Šternberka a jeho ženy, Kláry z Maltzanu, byla zahájena v roce 1698 a trvala do roku 1708. Ještě roku 1694 se hrabě pokusil od České komory odkoupit menší pozemek nad Jelením příkopem, k prodeji

⁹² DAVID, P. a V. SOUKUP. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001. ISBN 80-7011-612-9.

⁹³ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁹⁴ POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

však nedošlo. Až v roce 1697 se podařilo získat dům U Labutí spolu s k němu náležícím pozemkem, který tvořil východní křídlo Sasko-lauenburského paláce. Nezvykle vysoká cena, 9 000 zlatých, je dokladem velkého zájmu hraběte o získání pozemku. Po této koupi totiž bylo možné vybudovat palác v poměrně pravidelném tvaru, stejně široký na straně Jeleního příkopu i ve směru na Hradčanské náměstí. Palác je nezvykle umístěn, protože s Hradčanským náměstím je spojen jen malou uličkou a pohledově se nijak neuplatňuje. Neobvyklé je také jeho prostorové uspořádání, palác je tvořen čtyřmi křídly s diagonálně umístěným vchodem v jihovýchodním rohu a piano nobile umístěném v druhém patře, což mu dává tradiční vídeňské rysy.⁹⁵

Sám hrabě Václav Vojtěch ze Šternberka se dokončení stavby nedožil. Palác získal jeho dědic, vzdálený synovec František Leopold, hrabě ze Šternberka roku 1708 a v jeho díle již nepokračoval. Realizována byla jen severní část areálu, zbytek nebyl již nikdy dokončen. Podle rodového fideikomisu, který zahrnoval majetek rodu, zůstal palác pod správou Šternberků dalších zhruba 100 let. V roce 1811 požádal Leopold Šternberk o vynětí paláce z područí. Ten byl zanedlouho poté, roku 1816, prodán Společnosti vlasteneckých přátel umění za pouhých 8 000 zlatých. Tu jej nechal upravit jako výstavní prostory. Do roku 1871, kdy byl prodán Heliodorovi F. Heidlovi, sloužil palác jako obrazárna. O rok později byl zakoupen ženským spolkem sv. Anny.⁹⁶

V roce 1811 začala rekonstrukce vstupních prostor paláce pod vedením Františka Pavíčka ve spolupráci se studenty Akademie výtvarných umění a roku 1814 již byla obrazárna otevřena pro první zájemce, stavení úpravy však trvaly až do roku 1819. Veřejná obrazárna sem byla přemístěna z Černínského paláce, který byl po válečných událostech přebudován na vojenský lazaret. V letech 1821 – 1847 získalo Národní muzeum v Praze za roční paušální cenu 900 zlatých 12 sálů v prvním patře, kam umístilo své expozice. Roku 1843 získala tehdejší Obrazárna Společnosti vlasteneckých přátel umění velmi cennou sbírku, která byla darem od doktora Josefa Hoserera a o jedenáct let později ji rozšířila kolekce rytin a kreseb od Václava Hollara, tzv. Hollareum.⁹⁷ V první polovině 19. stol. působil jako knihovník v tehdejších

⁹⁵ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

⁹⁶ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

⁹⁷ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

Národním vlasteneckém muzeu Václav Hanka, básník, filolog a také významná postava národního obrození, autor Rukopisu královédvorského a Rukopisu zelenohorského.⁹⁸

Pro nevýhodnou pozici vůči zbytku Prahy a malému zájmu o návštěvu galerie tak vzdálené od centra, rozhodla se Společnost vlasteneckých přátel umění Šternberský palác prodat. Stalo se tak v květnu 1871, kdy jej koupil statkář Heliodor Heidl za cenu 28 000 zlatých. Již necelý rok poté získal budovu Spolek paní a dívek sv. Anny a byl v ní zřízen útulek pro slabomyslné, tzv. „ústav idiotů“. Na počest své mecenášky a předsedkyně, Ernestýny Auersperkové získal označení Ernestium. Instituce zde působila až do roku 1918, kdy byla přemístěna do Budeniček u Slaného.⁹⁹

V roce 1919 zabralo budovu pro své potřeby Ministerstvo národní obrany a zřídilo v ní intendantní školu. V období II. světové války byl ženský spolek zrušen a palác oficiálně získala Kongregace školských sester III. řádu sv. Františka Serafinského, která v něm však nikdy nesídlila, protože zde bylo umístěno protektorátní vojsko. Po skončení války se do budovy načas vrátilo Ministerstvo národní obrany a fungovala zde také úřadovna kárného výboru. Po roce 1946 do budovy přesídlila Národní galerie a došlo k četným úpravám, které však nezměnily její vzhled. Piano nobile bylo přesunuto do druhého patra, což naznačuje vídeňský charakter stavby. Za zmínku zde stojí například dvě stropní malby, zobrazující výjevy sebevraždy královny Didony a truchlící panovnice Artemisie, které jsou dílem Michala Václava Halbaxe, nebo štuky datované do roku 1707, jejichž autorem byl Giuseppe Donato Frissoni, které skvěle doplňují atmosféru výstavních prostor.¹⁰⁰

„Hradčanský dům pak sloužil vojenským potřebám. Za první republiky tady sídlila intendantní škola, za protektorátu vládní vojsko a od roku 1845 tu byly kasárny Hradní strážě spolu s úřadovnami kárného výboru. Roku 1947 předala armáda celý palác Národní galerii, která zde vzápětí otevřela svou stálou expozici. První česká veřejná obrazárna se tak po třech čtvrtinách století vrátila do svého historického sídla. Dnes jsou tu vystaveny její sbírky evropského umění, zahrnující mimo jiné díla

⁹⁸ EDERER, A. *Náměstí, trhy a plácky staré Prahy*. 1. vyd. Praha: MILPO MEDIA s.r.o., 2002. ISBN 80-86098-24-9.

⁹⁹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

¹⁰⁰ *Historie*. [online]. © 2011, [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/18/sekce/historie/>

Dürerova, Goyova či El Grecova. Zahradu zdobí mistrovské práce moderních francouzských sochařů Josepha Bernarda (Děvče se džbánem, 1910), Emilia-Antonia Bourdella (Hérakles lučištník, 1909), Jeana-Baptisty Carpeauxe (Flóra, 1866) a Augusta Rodina (Jan Křtitel, 1878).¹⁰¹

2.6.2 Současné využití paláce

Palác je v současné době využíván pro potřeby Národní galerie, která zde sídlí již od roku 1946. V současné době je v paláci možno shlédnout výstavu „Mistrovská díla rakouského a německého malířství 19. století“, která zde probíhá v období 11.10.2012 – 31.5.2013.

Otevírací doba je denně mimo pondělí od 10 do 18 hodin. Mimo to v paláci funguje také specializovaná knihovna, zaměřená na výtvarné umění. *„Fond knihovny je budován od roku 1880, kdy Společnost vlasteneckých přátel umění v Čechách začala získávat publikace pro svou knihovnu Obrazárny SVPU. Nyní obsahuje fond knihovny NG 90 000 svazků odborných publikací. Součástí fondu je 870 titulů českých a zahraničních periodik. Specifickou část knižní sbírky tvoří katalogy výstav českých i světových výtvarníků a katalogy aukční. Zajímavou součástí je také sbírka publikací zaměřených na orientální umění.“¹⁰²*

2.7 Toskánský palác

2.7.1 Historie paláce

Tato mohutná, čtyřdílná dvoupatrová barokní stavba palácového typu je jednou z dominant Hradčanského náměstí, nacházející se na jeho západní straně, přímo proti Pražskému Hradu. Palác byl dříve nazýván Thun-Hohenštejnský podle Michala Osvalda, hraběte z Thunu, který si jej nechal vybudovat stavitelem Jacopem Antoniem Canevalem podle projektu architekta Jeana Baptisty Matheye v letech 1689-91 na místě

¹⁰¹ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. s. 319. ISBN 80-85770-90-3.

¹⁰² *Knihovna*. [online]. © 2011, [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/22/sekce/knihovna/>

šesti menších gotických domů. Jejich pozůstatky ze 14. stol se dodnes zachovaly ve sklepeních paláce. Podobně, jako při stavbě Arcibiskupského paláce, jehož autorem byl také architekt Jean Baptiste Mathey, stavba musela být realizována jiným provádějícím stavitelem. Mathey byl totiž vyučený pouze jako malíř a nemohl tak vést stavební práce. Ty byly v případě Toskánského paláce svěřeny Antoniovì Canevalovi, který tuto funkci za Matheye vykonával již při stavbě jízďárny Pražského Hradu.¹⁰³

Na místě dnešního paláce stával mimo jiné také nárožní dům, který byl poprvé zmiňován v historických pramenech již v roce 1350. Ten se v průběhu let, stejně jako ostatní hradčanské stavby, dostal do rukou šlechtického rodu. V tomto případě se jednalo nejprve o Litviny z Kilinštejna a po nich roku 1534 Šlikové.¹⁰⁴

Další dům, který zakoupil v roce 1481 Jan Mařapařa byl po požáru v roce 1541 spojen s vedlejším domem zvaným Pod louběmi a směrem do Loretánské ulice je dodnes zachováno jeho původní podloubí. Koncem 16. století dům koupil Oldřich Felix z Lobkowicz, spojil jej dvěma přilehlými domy a dal tak základ budoucímu paláci. Roku 1685 domy zakoupil Michal Osvald, hrabě z Thunu a po sporech s majitelem sousedního paláce Jiřím Adamem Bořitou, které stavbu poněkud oddálily, ji započal. Jeho dokončení se však již nedožil. Jeho dědicem se stal Thunův mladší bratr Remedius Konstatntin, hrabě Thun, místopředseda v Čechách a válečník proti Turkům. Při následném dělení majetku ho získala Eleonora Barbora, kněžna z Lichtenštejna, od níž palác roku 1718 koupila za 20 000 zlatých Anna Marie Františka, velkokněžna Medicejská, která byla manželkou posledního toskánského vévody z rodu Medici, Jana Gastona II., tedy také vévodkyně toskánská. Ta stavbu nechala dokončit a propůjčila jí i jméno jejího rodu, které se zachovalo do dneška, tedy Toskánský palác.¹⁰⁵

Po její smrti v roce 1741 připadl palác Marii Anně Karolině Luise Františce, vévodkyni Bavorské, která byla manželkou Ferdinanda Marii, prince Bavorského a v majetku jejich rodu zůstal až do roku 1770. Tehdy připadl jako dědictví Karlovi, princì z Pfalz-Zweibrückenu, po něm jej zdědil jeho bratr Maxmilián. V roce 1805 přešla všechna česká panství rodu Bavorů na arcivévodu Ferdinanda Habsburského,

¹⁰³ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

¹⁰⁴ POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

¹⁰⁵ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

pozdějšího vévodu toskánského. V roce 1814 se stal majitelem Ferdinand III. a po něm jej získal v roce 1847 císař a poslední korunovaný český král, Ferdinand V. Dobrotivý. V tomto období došlo ke značným, spíše poškozujícím úpravám paláce. Když Ferdinand o rok později abdikoval a palác se tak stal součástí soukromého majetku císaře Josefa I., v jehož vlastnictví zůstal až do pádu habsburské monarchie, došlo k jeho dalším úpravám.¹⁰⁶

V roce 1857 bylo odstraněno loubí spolu s renesančními štíty nad domem a v roce 1889 došlo k zániku hlavního sálu paláce, který byl několika příčkami předělen na menší místnosti. V roce 1918 byl palác zkonfiskován a přešel do majetku Československé republiky.¹⁰⁷

V letech 1941 – 43 byly prováděny stavební úpravy podle projektu architekta Bohumíra Kozáka, jež se pokusil stavbu znovu barokizovat pomocí jejího osazení novými barokními detaily. Roku 1956 pak byl palác opraven a adaptován pro užití vědeckého ústavu. Dnes se v paláci nacházejí kanceláře Ministerstva zahraničních věcí ČR. Další úpravy, které se týkaly především fasád, proběhly pod vedením architekta Milana Pavlíka po roce 1984 a deset let později započala poslední úprava, při které byly obnoveny všechny doposud zachované barokní detaily a doplněny nové. K dokončení celé rekonstrukce došlo v roce 1998, realizována byla podle plánů architekta Pavla Kupky a Jany Hrdličkové. Restaurátorské práce provedla firma Tradice, s.r.o.¹⁰⁸

„Rekonstrukce Toskánského paláce v letech 1994-98 byla oceněna Grand Prix Obce architektů v kategorii Rekonstrukce.“¹⁰⁹

2.7.2 Současné využití paláce

V současnosti je palác sídlem konzulárního výboru Ministerstva zahraničních věcí a mimo prostor úřadovny paláce, které je jako jediné možno navštívit je veřejnosti nepřístupný.

¹⁰⁶ LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.

¹⁰⁷ POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

¹⁰⁸ VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. 80-200-0832-2.

¹⁰⁹ *Toskánský palác – původní sídlo MZV*. [online]. 20. 4. 2004, [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/budovy_architektura/toskansky_palac_puvodni_sidlo_mzv.htm

2.8 Vstupné do paláců v rámci Národní galerie

Národní galerie spravuje tři z Hradčanských paláců, konkrétně se jedná o palác Salmovský, Schwarzenberský a Šternberský. V každém z paláců probíhá aktuálně některá z již zmiňovaných výstav a vstupné do všech paláců je jednotné:

Základní 150 Kč

Snížené 80 Kč

(platí pro děti, studenty a seniory)

Rodinné 200 Kč

(2 dospělí a 1 až 5 dětí do 15i let)

Školní skupina 20 Kč za žáka

Do paláců mají vstup zdarma děti do 6i let, držitelé průkazu ZTP a ZTP/P, pedagogický doprovod, držitelé průkazu asociace muzeí a galerií, ICOM, ICOMOS, NPÚ, Zváz muzeí na Slovensku, členové Společnosti přátel NG, držitelé Prague Card (Pražské turistické karty), držitelé V.I.P. karty, držitelé čestné vstupenky a uměleckohistorická společnost.

Je zde také možnost využít sníženého vstupného do tzv. Trianglu (paláce Salmovský, Schwarzenberský a Šternberský):

základní 200 Kč

zlevněné 100 Kč

rodinné 300 Kč

školní skupiny 50 Kč za žáka¹¹⁰

¹¹⁰ *Otevírací doba.* [online]. 2013, [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/budovy_architektura/toskansky_palac_puvodni_sidlo_mzv.htm
1

PRAKTICKÁ ČÁST

3 POZICE PALÁCŮ VE STÁVAJÍCÍCH TRASÁCH

Problémem hradčanských paláců, stejně tak, jako náměstí samotného je, že téměř neexistují prohlídkové trasy nebo komentované vycházky, které by byly konkrétně na tuto oblast zaměřeny. Hradčanské náměstí bývá velmi často zařazeno do tradičních okruhů, jako jsou např. Pražský hrad a okolí nebo Královská cesta, která vede z Náměstí republiky přes Staroměstské náměstí, Karlovu ulici a Karlův most na Malostranské náměstí, poté Nerudovou ulicí přes Hradčanské náměstí až na Pražský hrad.

Další nevýhodou pro hradčanské paláce je fakt, že většinou nejsou veřejnosti přístupné bez zpoplatnění. Týká se to zejména paláců Salmovského, Schwarzenberského a Šternberského, které spravuje Národní galerie a slouží jí především jako výstavní prostory. Z toho vyplývá nutnost uhrazení vstupného. To je možné zakoupit samostatně do každého z paláců nebo využít nabídky sníženého vstupného v kombinaci všech tří objektů.

Co se týká paláce Martinického, který je v soukromém vlastnictví, jsou prohlídky možné pouze o předchozí telefonické domluvě. Je zde možnost využití místního průvodce. Návštěvy s vlastním průvodcem nebo individuálně lze uskutečnit jen ve výjimečných případech po předchozí domluvě s majitelem objektu. Palác si také jde pronajmout k příležitosti konání společenských akcí, konferencí nebo svateb, pro které je často vyhledáván.

Samostatnou kapitolou jsou v rámci možnosti návštěvy a prohlídek paláce Arcibiskupský a Toskánský. V případě prvního zmíněného se jedná o církevní památku s dlouholetou tradicí a sídlo arcibiskupů s vysokou historickou hodnotou. V paláci se nacházejí především kanceláře Arcibiskupství pražského. Tento objekt není běžně veřejnosti zpřístupněn, výjimku tvoří některé akce, které se zde pořádají. Mimo to je možné si pronajmout reprezentační prostory paláce, které lze využít k pořádání

společenských akcí. V objektu se nacházejí především kanceláře. Mimo to se v paláci nacházejí také reprezentační prostory, které slouží k přijímání návštěv.

Jak je tedy patrné z předchozího textu, stalo se Hradčanské náměstí v několika posledních desetiletích, pouhou zastávkou v rámci obsáhlejších okruhů i když se jedná o místo se vzácnou historickou hodnotou. Hlavním důvodem je obsazování jednotlivých objektů již zmíněnými institucemi a Národní galerií, nebo jejich převod do osobního vlastnictví.

V minulosti byla jen jediná agentura, nabízející prohlídku Hradčanského náměstí jako samostatného objektu zájmu, a tou je PIS (Pražská informační služba). Ta nabízela hodinovou komentovanou procházku po náměstí s vlastním průvodcem zaměřenou na hradčanská šlechtická sídla. Pražská informační služba v současnosti nabízí také komentovanou vycházku s průvodcem, nazvanou „Za renesančními šlechtickými sídly“, která začíná na Hradčanském náměstí před Schwarzenberským palácem a pokračuje dále přes Hradčany na Malou Stranu. Její cena je 100 Kč nebo 70 Kč snížené vstupné.

„ZA RENESANČNÍMI ŠLECHTICKÝMI SÍDLY. Na vycházce po Hradčanech a Malé Straně se zastavíme u sídel slavných českých šlechtických rodů, které se zapsaly významně do českých dějin 16. a 17. století a seznámíme se s renesanční architekturou paláce Martinického, Schwarzenberského, pánů z Hradce, Metychů z Čěčova, aj. Začátek akce ve 14:00 před Schwarzenberským palácem na Hradčanském náměstí. Cena 100/70 Kč (%). Jarmila Škochová“¹¹¹

Mimo to se na Hradčanském náměstí konaly mnohé více či méně významné události, které přilákaly větší počet návštěvníků, než je obvyklé, ať už domácích nebo zahraničních. Řeč je například o projevu amerického presidenta Baracka Obamy při příležitosti jeho návštěvy Prahy, který sledovalo více než 10 000 lidí nebo inauguraci prezidenta České republiky, Miloše Zemana, která zde proběhla 8. března 2013 za účasti zhruba 200 přihlížejících. Krom toho se zde ve dnech 12. – 16. září 2012 konala módní přehlídka v uzavřeném stanu v rámci projektu Prague Fashion Weekend. Tu v průběhu celého víkendu, kdy se akce konala, shlédlo více než 12 000 návštěvníků.

¹¹¹ *Aktuální program*. [online]. 2013, [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/139/sekce/pro-navstevniky/>

Důležitý je však také fakt, že převážná část návštěvníků Pražského Hradu přichází právě přes Hradčanské náměstí, jak dokazuje výzkum návštěvnosti Pražského hradu ze dne 27. 4. 2010, provedený Správou Pražského hradu. Tabulka 1 ukazuje celkový počet návštěvníků podle místa, kudy vstoupili, a jeho vyjádření v procentech.

Tabulka 1: Celkový počet návštěvníků Pražského hradu a místa, odkud vstoupili

Vstup	Počet návštěvníků	%
Hradčanské náměstí	10138	55,8
Pacassiho brána	6138	33,7
Opyš	1905	10,5
Celkem	18181	100,0

Zdroj: Správa Pražského hradu.

4 NÁVRH VLASTNÍ TRASY

4.1 Tvorba produktu cestovního ruchu

4.1.1 Definice produktu cestovního ruchu

*Produkt*em je myšleno to, co lze na trhu nabízet k pozornosti, k získání, k používání nebo ke spotřebě, co má schopnost uspokojit přání nebo potřebu druhých lidí.¹¹² Produkt cestovního ruchu je velice různorodá záležitost. Jedná se o primární nabídku místních zdrojů cestovního ruchu v kombinaci s nabídkou sekundární, která je tvořena souborem služeb. Ty navazují na místní atraktivity a tvoří tak komplexní produkt. Cílem tvorby produktu je maximalizace spokojenosti klienta, zkvalitňování nabídky a tím i zvyšování poptávky po něm. Obsahem nabízeného produktu jsou tedy místní atraktivity spojené se službami průvodce, případně ubytovacími a stravovacími službami.

Za produkt cestovního ruchu, který nabízí Hradčanské náměstí, můžeme označit kulturně-poznávací cestovní ruch. Návštěvník se zde blíže seznámí s historií místa, politickými a dalšími souvislostmi a detailně pozná krásy a zajímavosti jednotlivých staveb. Je zde také lákavá možnost navštívit některou z výstav pořádaných v objektech spravovaných Národní galerií. Mimo to, Hradčanské náměstí bylo nejen v minulosti, ale i v současné době, dějištěm významných událostí. Mezi ty nejpodstatnější určitě patří návštěva Prahy americkým prezidentem Barackem Obamou, který právě na Hradčanském náměstí pronesl svůj projev.

Prohlídka hradčanských paláců může být také nabízena jako součást předem definovaného balíčku služeb za konkrétní cenu nebo balíčku služeb připraveným podle přání a potřeb klienta. Je možné také vytvoření speciálního balíčku služeb zaměřeného na zákazníky se specifickými oblastmi zájmu nebo balíčků inovativních. Důležité při

¹¹² Americká marketingová asociace. Převzato z: JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: GRADA Publishing, 2010. s. 188. ISBN 978-80-247-3247-3.

tvorbě takovýchto balíčků je, aby jejich celková cena byla výhodnější, než nákup jeho jednotlivých součástí samostatně.

4.1.2 Specifikace destinace

Na Hradčanské náměstí jako na destinaci je možné nahlížet z různých úhlů pohledu. Může být chápáno jako destinace historického charakteru, kdy je důvodem k návštěvě zejména návštěva historických objektů v kontextu s městskou zástavbou. Mimo to může jít také o typ městské destinace, kdy je hlavním motivem příjezdu návštěva městských památkových rezervací nebo městských památkových zón v kombinaci s panoramatickými pohledy na malebnou městskou krajinu. Za zmínku stojí také náboženský cestovní ruch, jehož hlavním motivem je návštěva sakrálních památek a relikvií, v tomto konkrétním případě tedy Arcibiskupského paláce nebo kostel sv. Benedikta.

4.1.3 Typologie návštěvníka destinace

Důvodem k návštěvě Hradčanského náměstí může být zejména cesta za poznáním, zkoumáním historie a kultury. Jedná se zde především o kulturně-poznávací druh cestovního ruchu. Ten je zaměřený na poznávání památek, lidovou architekturu, kulturní zařízení. Motivem může být také návštěva nějaké kulturní akce v destinaci. Za zmínku stojí také náboženský cestovní ruch, jehož hlavním motivem je návštěva sakrálních památek a relikvií.

4.1.4 Cílové skupiny a identifikace jejich potřeb a přání

Mladí lidé do 25i let

- Zaměření se na školní výlety a exkurze organizované hromadně
- Individuální výlety mladých lidí za zábavou a poznáním
- Cestují převážně organizovaně, v menších skupinkách, ale bez využití služeb cestovních kanceláří nebo průvodců
- Cestují převážně bez rodičů, mají menší finanční možnosti, v destinaci utratí méně

- Nabídka produktu:
 - Pěší turistika
 - Městská turistika, prohlídky pamětihodností
 - Návštěvy galerií a obrazáren
 - Poznávací a vzdělávací programy
 - Hudební a další programy

Rodiče s dětmi

- Cestují individuálně, nejčastějšími cíli jsou poznání, rekreace, sport a koupání
- Nejčastěji bývají z okolí destinace
- Hledají využití času pro své děti a zároveň odpočinek pro sebe
- Nabídka produktu:
 - Pěší turistika
 - Městská turistika
 - Prohlídky pamětihodností s využitím doprovodných programů, zapojení se do soutěží apod.
 - Vyhledávají místa pro odpočinek, občerstvení, se zázemin vhodným pro děti – dětský koutek, možnost zapůjčení dětských sedaček apod.

Senioři

- Časové možnosti na výlety i mimo sezónu a ve všední dny
- Cestují individuálně (v párech, skupinka přátel) nebo organizovaně (v rámci spolků, klubů, zájmových organizací)
- Mají nižší finanční možnosti
- Větší náročnost na kvalitu služeb, dostupnost navštěvovaných míst, pohodlí a možnost odpočinku a občerstvení
- Nabídka produktu:
 - Pěší turistika
 - Městská turistika, prohlídky pamětihodností s využitím doprovodných programů

- Nenáročné vycházky po městě ve vhodném terénu a s možností odpočinku a občerstvení

Školní skupiny s pedagogickým doprovodem

- Časové možnosti téměř neomezené, pražští studenti mohou destinaci navštívit v rámci např. půldenní procházky, mimopražští v rámci jedno nebo více denního výletu
- Cestují organizovaně (školní zájezd, třída, žákovský zájmový klub)
- Finanční možnosti na průměrné úrovni, v případě nutnosti placení vstupného apod. využívají převážně slev
- Většinou bez potřeby využití služeb průvodce, pedagogický dozor často poskytne výklad sám. Průvodce nutný jen ve výjimečných případech.
- Nabídka produktu:
 - Pěší turistika
 - Městská turistika
 - Prohlídky pamětihodností se zvýšeným zájmem o využití doprovodných programů
 - Tematické vycházky nejen klasické, ale také „šité na míru“ a přizpůsobené potřebám školy, případně kurzu apod.

4.2 Nástroje marketingového mixu

4.2.1 Produkt

Setkání s historií na Hradčanském náměstí

Komentovaná vycházka s průvodcem, zaměřená na osobnosti spjaté s Hradčanským náměstím a také významné události, které se zde konaly. Tou největšího rozsahu byla návštěva Prahy americkým prezidentem Barackem Obamou, v rámci jeho cesty po evropském kontinentu 5. dubna 2009. Jeho projev na Hradčanském náměstí sledovalo více, než 10 000 přítomných diváků. Mimo to bylo náměstí v minulosti

využíváno ke konání rytířských turnajů, nebo sloužilo jako tržiště. Návštěvník se také seznámí s historií nejvýznamnějších českých rodů, které byly v minulosti majitelé místních staveb, jako jsou například Martinicové, Schwarzenbergové nebo Šternberkové.

Doba trvání: 1,5 hodiny

Cena: 110 Kč základní vstupné

80 Kč zlevněné vstupné

Pražská palácová architektura, po stopách jednotlivých slohů

Gotika, renesance, baroko nebo klasicismus, to vše jsou stavební slohy, které se v průběhu desetiletí podepsaly na tváři Hradčanského náměstí. Tato komentovaná vycházka postupně seznamuje návštěvníky se skvosty tohoto prostranství a jeho historickým významem, který se samozřejmě promítá i do současnosti.

Jedná se o kulturně-poznávací vycházku na Hradčanské náměstí, zaměřenou na vývoj osídlení tohoto prostranství od středověku až po současnost. Cílem je poznání zajímavého historického růstu zejména obytných domů a paláců v Praze, seznámení se s některými osobnostmi, které tato místa v průběhu času obývaly a bližší poznání krás města. Skupina si prohlédne za doprovodu průvodce několik vybraných objektů na Hradčanském náměstí, mezi které patří paláce Arcibiskupský, Martinický, Salmovský, Schwarzenberský, Šternberský a Toskánský. Účastníkům bude podán zhruba dvouhodinový barvitý výklad o prolínání jednotlivých stavebních období, které je možné na palácích zaznamenat, seznámí se s detaily jejich historie a v neposlední řadě s významnými osobnostmi, jejichž jména jsou s jednotlivými objekty spjatá. Jedná se především o architekty, kteří se na stavbách paláců podíleli, a jejich významné majitele. Mimo to je součástí výkladu také zhodnocení současného stavu jednotlivých budov, včetně jejich využití.

Doba trvání: 3 hodiny

Cena: 150 Kč základní vstupné

90 Kč zlevněné vstupné

Hradčanské náměstí jako centrum kulturního života

Návštěvník si prohlédne paláce na Hradčanském náměstí, bude seznámen s jejich historií a dozví se zajímavé detaily ze stavebních etap, kterými jednotlivé objekty v minulosti procházely, v komentované procházce s doprovodem průvodce. Mimo to mu bude umožněn vstup do tzv. Trianglu, tedy paláců Salmovského, Schwarzenberského a Šternberského, kde si bude moci buďto individuálně nebo za doprovodu průvodce prohlídnout expozice, které jsou aktuálně umístěny do jednotlivých paláců. Díky návštěvám výstav bude mít účastník možnost prohlédnout si také interiéry paláců, do kterých by za normálních okolností neměl přístup.

Doba trvání: 7 hodin

Cena: 650 Kč základní vstupné

490 Kč zlevněné vstupné

Cena zahrnuje:

Vstupné do objektů Národní galerie

Služby průvodce

Po stopách palácové architektury v Praze

Jedná se o dvoudenní kulturně-poznávací pobytový zájezd do Prahy, zaměřený na palácovou architekturu. Cílem zájezdu je poznání zajímavého historického růstu zejména obytných domů a paláců v Praze, seznámení se s některými osobnostmi, které tato místa v průběhu času obývaly a bližší poznání krás města. Návštěvník si prohlédne za doprovodu průvodce několik vybraných objektů (obytné domy, paláce) a to zejména na Starém Městě, Malé Straně a Hradčanech.

Ubytování je zajištěno v tříhvězdičkovém hotelu poblíž centra Prahy, v ceně je zahrnuta snídaně. Hotelový komplex Olšanka, ležící v městské části Praha 3, Žižkov, přímo před hotelem je umístěna tramvajová zastávka MHD, která umožňuje nonstop spojení. V hotelu je k dispozici 610 lůžek v 253 pokojích tříhvězdičkové a vyšší kategorie. Rozmanitost skladby lůžkové kapacity hotelu je schopná uspokojit jak méně náročné, tak i velmi náročné klienty. Hotel nabízí převážně standardní jedno, dvou nebo třílůžkové pokoje. Tříhvězdičkové pokoje jsou standardně vybaveny televizí se

satelitním a radiovým příjmem, telefonem, vlastním sociálním zařízením a sprchovým koutem, popřípadě vanou, a jsou napojeny na centrální automatický protipožární systém. Samoobslužná jídelna je otevřena pro veřejnost pondělí až pátek od 11.30 do 13.30 hodin a má kapacitu 150 míst. Snídaně se podávají denně v době od 7.00 do 10.00 hodin.¹¹³

Doba trvání: 2 dny

Cena: 2 775 Kč

Cena zahrnuje:

Ubytování: hotel (kompletně vybavený, tv, wi – fi)

Stravování: snídaně v hotelu (formou bufetu), společná večeře v restauraci

Doprava: jízdenky na MHD

Služby průvodce

Program:

1. den: příjezd do Prahy kolem 9.30 hodin, ubytování na hotelu, setkání s průvodcem. Prohlídka první z etap pobytu (prohlídka paláců na Staroměstském náměstí) s průvodcem, rozchod na oběd (cca 1 hod, 30min), druhá část prohlídky (prohlídka domů a paláců na Starém Městě) s průvodcem, přesun na Malou Stranu, třetí část prohlídky s průvodcem (Kampa, malostranské paláce), společná večeře v restauraci, volný program, samostatný návrat na hotel.

2. den: snídaně, komentovaná prohlídka Pražského hradu s průvodcem, volno na oběd (cca 1 hod, 30 min), druhá část prohlídky s průvodcem (paláce na Hradčanské náměstí), společný návrat na hotel, odjezd

¹¹³Hotel. [online]. 2013, [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.hotelolsanka.cz/hotel/pokoje/>

Tabulka 2: Časový harmonogram zájezdu

Den	Čas/místo	Program
1.	9.30 Příjezd do Prahy	Ubytování na hotelu
	10.00 Hotel	Setkání skupiny na recepci, hromadný odjezd MHD na Václavské náměstí, pěší přesun na Staroměstské náměstí
	10.30 – 12.30 Staroměstské náměstí	Prohlídka objektů (palác Golz – Kinských, dům U Kamenného zvonu, dům U Bílého jednorožce, dům U Minuty, dům U Dvou zlatých medvědů)
	12.30 – 14.00 Staré Město	Rozchod na oběd (doporučená restaurace: Vysmátý zajíc, Michalská 13, 110 00, Staré Město)
	14.00	Sraz skupiny na Uhelném trhu
	14.00 – 15.30 Staré Město	Prohlídka objektů (palác Platýz, dům U Zlatého melounu, dům U Tří divých mužů, dům Pánů z Kunštátu a Poděbrad, Pachtovský palác)
	15.30 – 16.00	Společný přesun pěšky na Malou Stranu, Kampu
	16.00 – 18.00 Malá Strana	Prohlídka objektů (Werichova vila, Lichtenštejnský palác, Nostický palác, Vrtbovský palác, Kaiserštejnský palác, Valdštejnský palác a Ledeburský palác)
	18.00 – 19.30 Malá Strana	Společná večeře v restauraci
19.30	Volný program, samostatný návrat na hotel	
2.	7.00 – 9.30 Hotel	Snídaně
	9.30 – 10.00	Společný přesun MHD na Pražský Hrad
	10.00 – 12.00	Prohlídka Pražského Hradu
	12.00	Přesun na Hradčanské náměstí
	12.05 – 13.30	Rozchod na oběd (doporučená restaurace: U sv. Jana Nepomuckého, Hradčanské náměstí 12/60, 118 00, Hradčany)
	13.30 – 16.00 Hradčanské náměstí	Prohlídka objektů (Arcibiskupský palác, Martinický palác, Salmovský palác, Schwarzenberský palác, Šternberský palác, Toskánský palác)

	16.00	Odchod z Hradčanského náměstí po Zámeckých schodech a Nerudovou ulicí na Malostranské náměstí
	16.15 – 17.00	Společný návrat MHD na hotel
	17.30	Hromadný odjezd z hotelu

4.2.2 Cena

Jelikož se jedná o zájezd forfaitového typu, jeho cena je pouze předběžná. Může se lišit v závislosti na sezóně, počtu zájemců apod. Pojištění není zahrnuto v ceně, je řešeno formou individuálního připojištění. V případě nutnosti rozpočítávání ceny mezi účastníky je zájezd kalkulován s počtem 10, což je ideální množství pro realizaci zájezdu.

Do kalkulace ceny zájezdu budou započteny následující položky:

- Ubytování
- Stravování (společná večeře)
- Cena za jízdenky na MHD
- Služby průvodce

Tabulka 3: Kalkulace ceny ubytování

Typ pokoje	Cena pokoje za 1 noc
1 lůžkový	1 593 Kč
2 lůžkový	2 133 Kč
3 lůžkový	2 673 Kč
4 lůžkový	3 213 Kč
Průměrná cena na jednu osobu	1088 Kč

Zdroj: *Hotel Olšanka. Rezervace*. [online]. © 2013, [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.hotelolsanka.cz/rezervace/>

Tabulka 4: Kalkulace ceny jízdenek na MHD

Počet jízdenek na osobu	Cena jízdenky	Cena celkem	Cena celkem na osobu
1	24 Kč	24 Kč	120 Kč
3	32 Kč	96 Kč	

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Do výpočtu ceny jízdenek na MHD jsou započteny také dvě jízdenky, které budou účastníkovi předány na samostatné cesty zpět na hotel a které jim budou předány průvodcem. Obě uvedené jízdenky jsou přestupní. Další dvě jízdenky budou využity ke společnému přesunu z hotelu, přičemž jednou je dostačující jízdenka nepřestupní.

Tabulka 5: Kalkulace ceny průvodce

Průměrná cena/den	Počet dnů	Cena celkem	Cena na osobu
3 630 Kč	2	7260 Kč	726 Kč

Zdroj: <http://www.guide-meran.cz/cs/cenik.html>

Cena průvodce po Praze se pohybuje zhruba kolem 1815 Kč za 3 hodiny výkladu v základních jazycích (čeština, slovenština, angličtina, němčina, italština, španělština, ruština, francouzština). Délka výkladu časově odpovídá délce vycházek, tedy dvěma denně. Cena se může výrazně lišit podle počtu účastníků zájezdu. V tabulce je cena kalkulována na 10 klientů, což je zhruba ideální počet.

Tabulka 6: Celkové náklady na jednoho účastníka

Služba	Cena
Ubytování	1 088 Kč
Jízdné	120 Kč
Průvodce	726 Kč
Večeře v restauraci	300 Kč
Celkové náklady na jednoho účastníka	2 234 Kč

Zdroj: autor práce (vlastní výpočty)

Výpočet marže a výsledné ceny zájezdu

- Cestovní kancelář je plátcem DPH.
- Ceny jsou zaokrouhlovány na celé koruny směrem nahoru.

Výpočet marže:

- Marži tvoří 20% z celkových nákladů na jednoho účastníka
 $2\,234 \times 0,20 = 447 \text{ Kč}$
- DPH z marže (sazba 21%)
 $447 \times 0,21 = 94 \text{ Kč}$
- Marže včetně DPH
 $447 + 94 = 541 \text{ Kč}$

Výpočet konečné ceny:

Cenu zájezdu pro jednoho účastníka tvoří celkové náklady na jednoho účastníka, marže bez DPH na jednoho účastníka a DPH z marže:

$$2\,234 + 447 + 94 = \mathbf{2\,775 \text{ Kč}}$$

4.2.3 Distribuce

Destinace Hradčanské náměstí může být distribuována jako jedno a více hodinová vlastivědná vycházka. Tento produkt je vhodný zejména pro školy a zájmové skupiny a může být nabízen jak cestovními kanceláři a cestovními agenturami, tak

průvodci samotnými. Díky umístění několika expozicí Národní galerie může být Hradčanské náměstí nabízeno jako kulturní centrum, kdy průvodce zkombinuje výklad o historii jednotlivých paláců spolu s návštěvou výstav. Další možností je zařadit tuto destinaci jako součást jedno nebo vícedenního zájezdu do Prahy v podobě balíčku služeb. V této podobě by byl nabízen především cestovními kanceláři a cestovními agenturami.

4.2.4 Propagace

Propagace Hradčanského náměstí jakožto samostatné destinace je v současné době téměř neexistující záležitostí. Hradčanské náměstí a jeho paláce mohou být propagovány několika způsoby. Tím nejlacinějším a pravděpodobně také nejúčinnějším je propagace pomocí webových stránek. Nabízí se zde možnost vytvoření vlastních stránek, např. www.hradcanskenamesti.cz, které ještě nejsou nikým využívány. Zde vzniká prostor pro prezentaci Hradčanského náměstí jakožto ojedinělý historický unikát nacházející se v bezprostřední blízkosti Pražského Hradu, který je primárním cílem všech turistů v Praze. Důležité je, aby byly stránky řádně aktualizované a také obsahově správné. Měly by zahrnovat i informace o výstavách, které se aktuálně v jednotlivých palácích pořádají a také o zvláštních příležitostech vhodných ke shlédnutí a veřejnosti přístupných. Mimo jiné by mohly být prohlídky hradčanských paláců propagovány pomocí již existujících stránek, jako jsou www.czechtourism.cz nebo www.kudyznudy.cz, kde by mohly na návštěvníka „vykukovat“ různé bannery a upoutávky na tuto destinaci. Krom toho může být již konkrétní zájezd/výlet/procházka nabízen prostřednictvím specializovaných novin a odborných časopisů zabývajících se především historií, architekturou a zajímavostmi z hlavního města Prahy. Konkrétně jde o časopisy *Archaeologica Pragensia*, *Archaeologica historica*, *Živá archeologie*, *Dějiny a současnost*, *History* nebo *History revue*.

Vhodné by bylo také vytvoření a cílená programová specifikace nabídky služeb, která by měla odpovídat potřebám jednotlivých cílových skupin turistů a spojovat nabídku atraktivit Hradčanského náměstí spolu s dalšími službami cestovního ruchu, zejména pak stravovacími, ubytovacími nebo službami průvodců. Toho by mohlo být

využito k tvorbě balíčků služeb, specificky zaměřených na jednotlivé segmenty návštěvníků. V případě takto rozšířené nabídky služeb by bylo vhodné navázat spolupráci s vhodnými partnery, poskytujícími tyto služby a spolu s nimi vytvořit nabídku pořádání akcí pro veřejnost zaměřené na různé cílové skupiny.

5 ZHODNOCENÍ POTENCIÁLU HRADČANSKÝCH PALÁCŮ PRO CESTOVNÍ RUCH

Největší potenciál pro domácí cestovní ruch se skrývá ve školních skupinách, popř. jinak organizovaných skupinách návštěvníků se zájmem o historii a archeologii. Vzhledem k možnosti využití mnoha různých druhů slev se zdá tato varianta návštěv i dobře finančně dostupná. Další slibnou skupinou jsou senioři a mladí lidé cestující individuálně. V budoucnu by také bylo vhodné zabývat se přípravou specifických programů pro tyto cílové skupiny. Jejich nespornou výhodou je fakt, že mají širší časové možnosti a mohou destinaci navštěvovat i mimo hlavní sezóny. Problém u tohoto segmentu návštěvníků je pak ten, že obecně klesá zájem o školy v přírodě, školní výlety a jiné podobně organizované akce. Mladí lidé i senioři stále častěji preferují možnost individuálního cestování a bez využití služeb průvodce.

Mimo to je překážkou také zhoršující se ekonomická situace nejen mimopražských měst a obcí, ale také prohlubující se rozdíly v příjmech občanů v hlavním městě Praze a na venkově. Dalším problémem je také stále se zvyšující inflace a nezaměstnanost.

Je tedy nezbytná příprava balíčků služeb „za rozumnou cenu“ tak, aby byla pro návštěvníky lákavá a nezdála se jim zbytečně nadsazená. Co se týká zahraničního cestovního ruchu, o zařazení Hradčanského náměstí mezi hlavní objekty zájmu turistů přijíždějících do Prahy nemůže být pochyb. Nevýhodou této destinace je však nepřístupnost jednotlivých objektů nebo nutnost zaplacení vstupného na výstavu. Prohlídka exponátů však mnohdy nebývá zájmem turistů a proto je toto překrásné náměstí často „jen proběhnuto“ v rámci cesty na Pražský hrad.

Jak už se v minulosti ukázalo, je prostor Hradčanského náměstí vhodný také pro konání různých projevů, setkání nebo dokonce módních přehlídek, jako tomu bylo v září 2012 v rámci Prague fashion week.

5.1 SWOT analýza

Tabulka 7: SWOT analýza

Silné stránky x Slabé stránky	
<ul style="list-style-type: none">• Světový unikát• Exkluzivita a atraktivita destinace• Historická hodnota• Výhodné umístění a dobrá dostupnost• Nabídka kulturního vyžití i vzdělání• Jedno z míst s nejkrásnějším výhledem na Prahu	<ul style="list-style-type: none">• Nepřístupnost některých objektů nebo jejich zpoplatnění v rámci expozic Národní galerie• Soukromé vlastnictví• Nízká úroveň propagace• Náročnost udržitelnosti památek
Příležitosti x Hrozby	
<ul style="list-style-type: none">• Atraktivita prostředí• Turistický fenomén světového významu• Možnost pořádání společenských akcí a dalších projektů• Získávání dotací od státu a v rámci podpůrných programů Evropské unie• Vytvoření nabídky specifických balíčků služeb zacílené na jednotlivé typy návštěvníků (školní skupiny, senioři, rodiče s dětmi)	<ul style="list-style-type: none">• Neexistence vlastních internetových stránek• Nedostatečný zájem turistů mířících spíše na Pražský Hrad• Pokles návštěvnosti v rámci jednotlivých objektů z důvodů jejich nepřístupnosti bez nutnosti zaplatit za prohlídku expozic Národní galerie• Snadná devastace prostředí

5.2 Vyhodnocení SWOT analýzy

Mezi nejsilnější stránky destinace Hradčanské náměstí patří bezesporu unikátnost jak jednotlivých objektů, tak i náměstí jako celku. V důsledku toho převážná většina návštěvníků Pražského hradu přichází právě z tohoto směru, jak ukazuje Tabulka 1. Dalším z důvodů je překrásný a jedinečný výhled na Prahu, který se zde návštěvníkům nabízí. Výhodou je také dobrá dostupnost destinace a její výhodné umístění. Mimo to zde mají návštěvníci příležitost se kulturně vyžít, vzdělávat se v historii a rozšiřovat si své obzory nejen prohlídkou exteriérů jednotlivých paláců, ale také návštěvou některé z expozic Národní galerie.

Nutnost zaplacení vstupného a umístění expozic v jednotlivých objektech může být na druhou stranu také nevýhodou, protože většina turistů přijíždí na Hradčany spíše obdivovat Pražský hrad, než trávit čas prohlídkou galerie. To se týká především zahraničních turistů, pro které dané expozice nemají až takový význam a proto je příliš často nenavštěvují. V případě domácích turistů je vhodné vytvoření nabídky, která by spojovala prohlídku Hradčanského náměstí s návštěvou některé ze sbírek Národní galerie. Další výraznou nevýhodou je, že některé objekty jsou buďto v soukromém vlastnictví, jako je tomu v případě paláce Martinického nebo slouží potřebám ministerstva a církve, tak jako paláce Toskánský a Arcibiskupský. Do těchto objektů je pak, až na výjimky, téměř nemožné se dostat nebo jsou návštěvníkům zpřístupněny po předchozí dohodě a vstup bývá často zpoplatněn. Slabou stránkou je také náročná a nákladná udržitelnost jednotlivých památek. Další nevýhodou je nízká nebo spíše nulová úroveň propagace Hradčanského náměstí jako samostatné destinace vhodné ke strávení většího množství času, než bylo doposud u turistů běžné.

Mezi příležitostmi patří především historická hodnota a atraktivita tohoto místa, které je jedním z turistických fenoménů světového významu. Paláce zde budované v několika stavebních obdobích jsou totiž opravdovým unikátem. To by také mohlo hrát svou roli při snaze o získání dotací na obnovu a údržbu jednotlivých památek nejen na úrovni státu, ale také Evropské unie. Hradčanské náměstí také nabízí příležitost ke konání různých společenských akcí, setkání, trhů, přehlídek apod., což už se v minulosti osvědčilo a ukázalo jako zajímavá idea. Mimo to je zde také vhodné vytvořit nabídku

zacílenou na různé zájmové skupiny a vytvořit tak barvitý program, který by lákal návštěvníky mířící na Pražský hrad.

Hrozbou pro Hradčanské náměstí je mimo snadného poškození památek také nedostatečný zájem turistů o toto místo ve srovnání se sousedícím Pražským hradem. Návštěvnost jednotlivých objektů snižuje nebo také úplně znemožňuje již zmíněný fakt, že většina paláců spadá buďto pod Národní galerii nebo jsou ve státním, církevním, či soukromém vlastnictví.

ZÁVĚR

Shrnutí

Cílem při vypracovávání této diplomové práce bylo bližší prozkoumání cestovního ruchu paláců na Hradčanském náměstí, zhodnocení turistického potenciálu tohoto místa a vlastní návrh produktu cestovního ruchu, kterým je výlet na Hradčanské náměstí. V teoretické části jsou z obecného hlediska popsány pojmy, týkající se této problematiky, které jsou v další části práce aplikovány do praxe. Jedná se především o průvodcovské služby, požadavky na práci průvodce, specifika této činnosti a právní ošetření spolupráce průvodce s cestovní kanceláří nebo agenturou. Mimo to jsou v teoretických východiscích popsány také kulturní památky a způsob jejich vyhlášení. Dále jsou v teoretické části popsány marketingové nástroje, na jejichž základě byla v praktické části vypracována SWOT analýza a navrhnout marketingový mix pro destinaci Hradčanské náměstí.

Jedním z nejdůležitějších prvků marketingového mixu, který je třeba realizovat je bezesporu propagace tohoto místa. V první řadě by bylo vhodné vytvoření vlastních internetových stránek, týkajících se samotného Hradčanského náměstí jakožto destinace schopné vzbudit zájem turistů a přilákat jejich pozornost i přes jeho blízkou polohu k Pražskému hradu, která je pro toto místo jak výhodou, tak i nevýhodou. Fakt, že převážná část návštěvníků Hradu přichází právě přes Hradčanské náměstí, by měl být vhodně využit pro rozvoj této destinace.

Dalším krokem by mohlo být pořádání různých kulturních a společenských akcí pro veřejnost, zaměřených na různé cílové skupiny, zejména pak na české návštěvníky. Vzhledem k soukromému, státnímu nebo církevnímu vlastnictví jednotlivých objektů by bylo vhodné navázat bližší spolupráci a majiteli jednotlivých paláců a poskytnout tak návštěvníkovi možnost prohlédnout si alespoň některé části interiérů, které by jim bylo možné zpřístupnit. Protože některé hradčanské paláce spravuje Národní galerie, která v nich má také vystaveny své expozice, bylo by vhodné vytvořit prostor pro spolupráci s cestovními kancelářemi a agenturami a zařadit jejich prohlídku do komentovaných

průvodcovských tras. Další možností je vytvoření balíčků služeb nabízejících prohlídku jednotlivých paláců spolu s návštěvou jedné nebo více výstav realizovaných Národní galerií za zvýhodněné vstupné. Vzhledem k tomu, že například v Schwarzenberském paláci je stálá expozice „Baroko v Čechách“ by bylo možné realizovat tematické vycházky, zaměřené kupříkladu na jednotlivá slohová období spojená s výkladem a návštěvou výstavy. V diplomové práci je proto navrženo několik možností produktu cestovního ruchu s podobně specifickým zaměřením, včetně dvoudenního zájezdu.

Důležité je také vytvoření nabídky pro jednotlivé cílové skupiny. Mezi ně můžeme zařadit například nabídku pro rodiny s dětmi nebo školní výlety, kdy by bylo nenáročnou a hravou formou popsáno několik objektů na Hradčanském náměstí, poskytnut prostor různé tematické hry a soutěže, týkajících se právě zajímavé historie tohoto místa a důležitých událostí s ním spjatých. Nabídka může být zacílená také na seniory, jimž by měl být poskytnut detailní výklad k jednotlivým palácům spojený s posezením a odpočinkem v některé z restaurací na Hradčanském náměstí, se kterými by bylo vhodné nasmlouvat nižší cenu pro takovéto skupinky turistů. Vzhledem k tomu že jedním z nejkrásnějších Hradčanských paláců je palác Arcibiskupský a součástí Hradčan je hned několik kostelů, další možností, která se zde nabízí je zaměření se na jednotlivé formy cestovního ruchu, zejména pak náboženského.

Otevřené otázky

Pohledů, ze kterých je možné zkoumat cestovní ruch turistický potenciál Hradčanského náměstí je více. Hlavním problémem však zůstává zejména nemožnost vstupu do jednotlivých objektů bez jeho zpoplatnění nebo úplného znemožnění. Otázkou tedy je, zdali by bylo možné dohodnout se s jednotlivými majiteli nebo nájemci paláců o jejich alespoň částečném zpřístupnění za co nejnížší poplatek. Jedná se zejména o palác Martinický, který sice přístupný je, ale po předběžné dohodě s majitelem a samozřejmě po zaplacení vstupného, což znemožňuje jeho návštěvu turistům, přicházejícím na Hradčanské náměstí náhodně nebo těm, kteří tuto informaci nemají. Dále se pak jedná o palác Toskánský, který je využíván konzulárním výborem Ministerstva zahraničních věcí a mimo prostor úřadovny paláce je návštěvníkům zcela

nepřístupný. Zde se naskýtá možnost projednání zpřístupnění alespoň některých prostor paláce nebo jeho otevření pro veřejnost alespoň ve vybrané dny (například svátky, výročí významných událostí apod.). Tentýž problém se týká také paláce arcibiskupského, který je dodnes sídlem arcibiskupů. Ten je, i přes jeho zajímavost a historickou hodnotu běžnému návštěvníkovi zcela nepřístupný. I zde by bylo na místě navázat spolupráci a pokusit se dohodnout alespoň některé termíny, vhodné k jeho návštěvě a zpřístupnění pro veřejnost, popřípadě nasmlouvat vlastní průvodce, kteří by poskytli výklad. To vše samozřejmě za odpovídající cenu. Mohlo by se týkat zejména dnů významných církevních svátků, které již sami o sobě lákají do Prahy větší množství turistů. Tím by byl rozvíjen náboženský cestovní ruch na celém území města. Při této příležitosti by jako produkt cestovního ruchu mohl být vytvořen jakýsi okruh, v jehož rámci by turista navštívil nejvýznamnější církevní památky nejen na Hradčanském náměstí a Pražském hradě, ale také v centru metropole.

Pokud jde o paláce spravované Národní galerií, zde je situace poněkud neměnná. Jednou z možností je však využití různých druhů slev a zařazení prohlídek jednotlivých expozic do stávajících turistických okruhů, jejichž nabídka by takto mohla být zpestřena a stala se zajímavou pro nové zájemce o tento druh využití volného času.

Je tedy mnoho možností, jak zlepšit situaci a postavení Hradčanského náměstí a jeho paláců v rámci cestovního ruchu, nezbytné je však navázání kontaktů a bližší spolupráce s majiteli a pronajímateli jednotlivých objektů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- AUGUSTA, P., ed. *Kniha o Praze 1: Hradčany, Malá Strana, Staré Město, Nové Město, Židovské Město - Josefov*. Praha: MILPO, 1998. ISBN 80-86098-09-5.
- BEČKOVÁ, K. *Hradčany a Malá Strana*. 1.vyd. Praha: Schola ludus - Pragensia, 2000. Zmizelá Praha; sv. 2. ISBN 80-902505-1-3.
- BEDRNÍČEK, P. *Náměstí, rynky a náměstíčka historické Prahy*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2007. ISBN 978-80-7207-660-4.
- DAVID, P. a kol. *Skvosty Prahy*. 1.vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Knižní klub v Praze, 2000. ISBN 80-242-1176-9.
- DAVID, P. a V. SOUKUP. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001. ISBN 80-7011-612-9.
- EDERER, A. a P. AUGUSTA, ed. *Náměstí, trhy a plácky staré Prahy*. 1. vyd. Praha: MILPO media, 2002. Pragensie. ISBN 80-86098-24-9.
- EDERER, A. a P. AUGUSTA, ed. *Ulice a uličky Malé Strany a Hradčan*. 1. vyd. Praha: MILPO media, 2009. Knihy o Praze; sv. 47. ISBN 978-80-87040-15-7.
- HRŮŽA, J. *Město Praha*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0065-X.
- JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: GRADA Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3247-3.
- JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.
- KOŤÁTKO, J. a kol. *Praha: kronika metropole*. 1. vyd. Praha: Fortuna Print, 2006. ISBN 80-7321-267-6.
- KROPÁČEK, J. *Arcibiskupský palác v Praze*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství s.r.o., 2003. ISBN 80-7192-8199-4.
- LEDVINKA, V. a kol. *Pražské paláce: Encyklopedický ilustrovaný přehled*. 2. vyd. Praha: nakladatelství AKROPOLIS, 2000. ISBN 80-85770-90-3.
- MERHOUT, C., Z. WIRTH. *Zmizelá Praha 2. Malá Strana a Hradčany*. 1. vyd. Praha a Litomyšl: nakladatelství Paseka, 2002. ISBN 80-7185-499-9.
- ORIEŠKA J. *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. 6. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2007. ISBN 978-80-85970-57-9.
- ORIEŠKA, J. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: IDEA servis, 2010. ISBN 978-80-85970-68-5.
- PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1014-5.
- POŘÍZKA, L., P. VLČEK. *Poklady pražských paláců*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Littera, 2007. ISBN 978-80-85763-34-8.

STAŇKOVÁ, J., J. ŠTURSA a S. VODĚRA. *Pražská architektura: významné stavby jedenácti století*. Vyd. 1. [Praha: s.n.], 1991. ISBN 80-900209-6-8.

VANČURA, J. *Hradčany, Pražský hrad*. 1. vyd. Praha: SNTL – nakladatelství technické literatury, 1976. ISBN 04 -706-76.

VLČEK, P. a kol. *Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany*. 1.vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0832-2.

VLČEK, P., E. HAVLOVÁ. *Praha 1610-1700*. 1. vyd. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-60-50.

ZELÉNKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

- Aktuální program*. [online]. © 2013, [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.praguewelcome.cz/cs/prazska-informacni-sluzba/nase-sluzby/vlastivedne-vychazky-prahou-za-poznanim/aktualni-program/>
- Arcibiskupský palác. [online]. © 2013, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.praguewelcome.cz/srv/www/cs/objects/detail.x.jsessionid=58585CA9218660663B40B977D752EE9A?id=52749>
- ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Arcibiskupský palác*. [online]. 2012, [cit. 2012-11-12]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupsky-palac/>
- ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Pronájem prostor paláce*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/pronajem-prostor-palace/>
- Asociace průvodců*. [online]. © 2013, [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.asociacepruvodcu.cz/>
- CZECH TOURISM. 7. *Průvodcovská činnost, komentovaná procházka místními atraktivitami*. [online]. © 2005-2013, [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/7-pruvodcovska-cinnost-komentovana-prochazka-mistnimi-atraktivitami/>
- ČR: Praha - *Skvosty Hradčanského náměstí III*. © 2013, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.infoglobe.cz/cestovatelsky-pruvodce/cr-praha-skvosty-hradcanskeho-namesti-iii/>
- Dohoda o pracovní činnosti*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dohoda-pracovni-cinnosti.php>
- Dohoda o provedení práce*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dohoda-provedeni-prace.php>
- Historie*. [online]. © 2011, [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/18/sekce/historie/>
- Hradčanská radnice*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/objekty/hradcanska-radnice.html>
- Hradčany – popis*. [online]. 2012, [cit. 2012-10-09]. Dostupné z: <http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/hradcany/hradcany-popis.html>
- Hotel Olšanka. Rezervace*. [online]. © 2013, [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.hotelolsanka.cz/rezervace/>
- Knihovna*. [online]. © 2011, [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/22/sekce/knihovna/>
- Kostel sv. Benedikta – Praha 1 – Hradčany (kostel)*. [online]. © 2003-2012, [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <http://www.krasnecesko.cz/lokality/11253-kostel-sv-benedikta-praha-1-hradcany-kostel.html>
- Královská cesta*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.kralovskacesta.cz/en/tour/objects/martinic-palace_1.html

Martinický palác. [online]. © 2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.praguewelcome.cz/srv/www/cs/objects/detail.x?id=62030>

Martinický palác. Prohlídka. [online]. © 2008, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.martinickypalac.cz/prohlidky.php?lg=cs>

Nemovité kulturní památky. [online]. 2004, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/pamatkovy_fond/seznam_nemovitych_kulturnich_pamatok/index.html

Palác Martinický. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-22]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/praha/palac-martinicky/>

Praha, Hradčany - kostel sv. Benedikta. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/praha-hradcany-kostel-svateho-benedikta>

Právní předpisy z oblasti památkové péče. [online]. © 2007, [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/legislativa/pravni-predpisy-z-oblasti-pamatkove-pece-18039/>

Saha web. [online]. © 1990-2013, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.sklopen.cz/sahaweb/index.php?Page=6&Detail=074.txt>

Salmovský palác. [online]. 2004, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.e-architekt.cz/obrazky2004/ng-kubismus/01-xl.jpg>

Salmovský palác. Hotel na Hradě. [online]. © 2012, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://archiv.pis.cz/srv/www/qf/cs/ramjet/searchDetail?id=3120&formId=13d12dac239&frm.search=salmovsk%26yacute%3B%20pal%26aacute%3Bc>

Salmovský palác v Praze se otevírá. [online]. © 3. 5. 2012, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/bydleni/reality-a-finance/266544-salmovsky-palac-v-praze-se-otevira.html>

Sloup Panny Marie. [online]. © 2007-2012, [cit. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/praha/sloup-panny-marie/>

Současná právní úprava. [online]. © 2009, Sdružení průvodců ČR, o.s., [cit. 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.konecceskychpruvodcuvcz.cz/pravni-uprava>

Šternberský palác. 2012, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/objekty/sternbersky-palac.html>

Toskánský palác – původní sídlo MZV. [online]. 20. 4. 2004, [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/budovy_architektura/toskanskypalac_puvodni_sidlo_mzv.html

Výstavy. [online]. © 2011, [cit. 2012-10-03]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/cz/78/0/4181/sekce/frantisek-kupka-cesta-k-amorfe/>

Základní údaje o Pražské památkové rezervaci. [online]. 28. 7. 2006, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/pamatkovy_fond/zakladni_udaje_o_prazske_pamatkove_rezervaci/index.html

Seznam ostatních zdrojů

KADLEC, M., M. SVOBODA. Památková péče, cestovní ruch a veřejná správa. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. Skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v ČR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: http://www.mmr.cz/getmedia/71687f46-21f8-4e70-8b5c-afb6ab19ad38/GetFile7_1.pdf

PALATKOVÁ, M. *Místní, národní a mezinárodní marketing destinace*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2007. Skripta byla vytvořena pro projekt „Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0008 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: http://www.mmr.cz/getmedia/972b6eef-d405-4fac-906c-7de59435c861/GetFile8_3.pdf

RUX, J. *Metodika průvodcovské činnosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2006. Skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v ČR“ CZ.04.1.03/4.2.00.1/0001 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání. Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/1694c446-1cad-4d62-901b-8ec7b4577cba/GetFile19.pdf>

Památkový zákon 20/1987 Sb., Zákon České národní rady ze dne 30. března 1987, o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.). [online]. © 2003-2013, [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodni-dokumenty/zakon-o-statni-pamatkove-peci/>

Správa Pražského hradu - archiv

Zákon č. 130/2008 ze dne 1. července 2008, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká Republika*. 2008, částka 94, s. 4341-4342. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: www.mvcr.cz/soubor/sb094-08-pdf.aspx

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam tabulek

Tabulka 1: Celkový počet návštěvníků Pražského hradu a místa, odkud vstoupili	55
Tabulka 2: Časový harmonogram zájezdu	63
Tabulka 3: Kalkulace ceny ubytování	64
Tabulka 4: Kalkulace ceny jízdenek na MHD	65
Tabulka 5: Kalkulace ceny průvodce	65
Tabulka 6: Celkové náklady na jednoho účastníka	66
Tabulka 7: SWOT analýza	70

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – OBRÁZEK ARCIBISKUPSKÉHO PALÁCE.....	I
PŘÍLOHA B – OBRÁZEK MARTINICKÉHO PALÁCE.....	II
PŘÍLOHA C - OBRÁZEK SALMOVSKÉHO PALÁCE.....	III
PŘÍLOHA D - OBRÁZEK SCHWARZENBERSKÉHO PALÁCE.....	IV
PŘÍLOHA E - OBRÁZEK ŠTERNBERSKÉHO PALÁCE.....	V
PŘÍLOHA F - OBRÁZEK TOSKÁNSKÉHO PALÁCE.....	VI

PŘÍLOHY

Příloha A – obrázek Arcibiskupského paláce

Zdroj: *Arcibiskupský palác*. [online]. © 2013, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z:
<http://www.praguewelcome.cz/srv/www/cs/objects/detail.x;jsessionid=58585CA9218660663B40B977D752EE9A?id=52749>

Příloha B – Obrázek Martinického paláce

Zdroj: *Královská cesta*. [online]. 2012, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.kralovskacesta.cz/en/tour/objects/martinic-palace_1.html

Příloha C – Obrázek Salmovského paláce

Zdroj: *Salmovský palác*. [online]. 2004, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z:
<http://www.e-architekt.cz/obrazky2004/ng-kubismus/01-xl.jpg>

Příloha D – Obrázek Schwarzenberského paláce

Zdroj: *Saha web*. [online]. © 1990-2013, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.sklsen.cz/sahaweb/index.php?Page=6&Detail=074.txt>

Příloha E – Obrázek Šternberského paláce

Zdroj: *Šternberský palác*. 2012, [cit. 2013-03-27]. Dostupné z:
<http://www.kralovskacesta.cz/cs/prohlidka/objekty/sternbersky-palac.html>

Příloha E – Obrázek Toskánského paláce

Zdroj: ČR: *Praha - Skvosty Hradčanského náměstí III.* © 2013, [cit. 2013-03-27].
Dostupné z: <http://www.infoglobe.cz/cestovatelsky-pruvodce/cr-praha-skvosty-hradcanskeho-namesti-iii/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kamila Šturmová

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: Prezenční

Název práce: Návrh prohlídkové trasy v Praze – Hradčanská šlechtická sídla

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 66

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů české literatury a pramenů: 23

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 31

Počet ostatních zdrojů: 6

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Novotný, Ph.D., M.A.